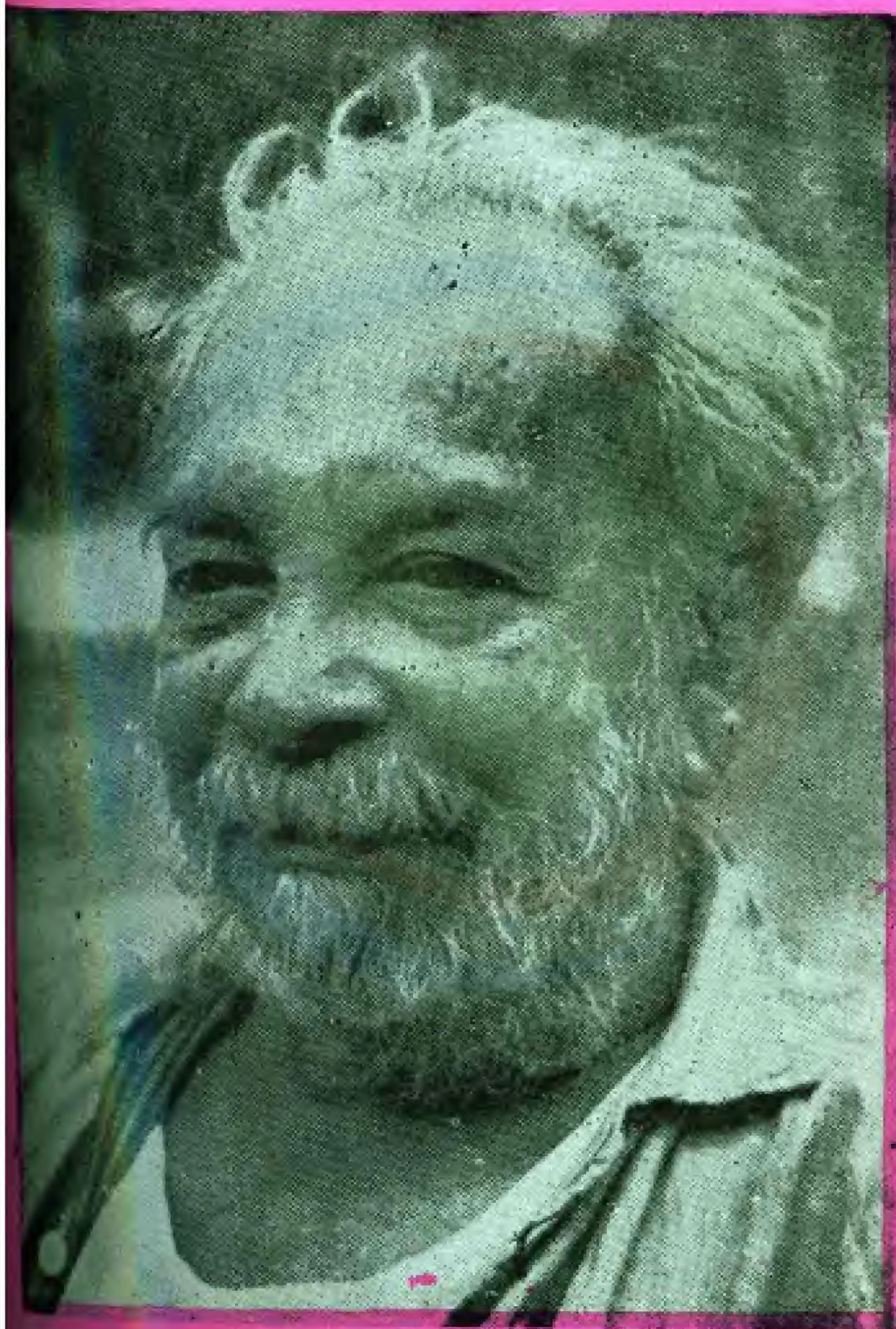

కామ

కామ

నప్పింది; సందర్భానుసారంగా, అర్థయు కంగా. ఆ స
లోని అంతర్యం తెలిసి అందరూ నవ్వుకున్నారు.

అదంతా ఓ సుందర దృశ్యం.

శారీరక అశక్తతతో

స్వయంగా రాయలేక, క్రిష్ణారావు చేత రాయించిన ఈ ప్రే
గీతాల్ని ప్రతి ఉదయం సౌరిన్ కి చదివి వినిపించేవాడు.
అవసరమైన చోట్ల ఆమె వాటిని నవరించే వారు.

ఈ గీతాలలో వర్ణించినట్లే వున్న
చెట్లని, పీట్లల్ని, నీలాకాశాన్ని, లేఎండని, కలుపు లోని
చూస్తో రంగు రంగుల వాజుల్లో రక రకాల పువ్వుల్ని
అమరుస్తో, టాగూరు "కాన్క" కవితా మాధుర్యాన్ని
అందాలని, సంగీతాలని, సౌందర్యాలని, వర్ణించి చెప్పేవాడు
సౌరిన్.

ఒక్కొక్క గీతం క్రిష్ణారావు దు
వాక చలం, సౌరిన్ ఆ భావ సౌందర్యానికి, మహోహ
గానానికి, అనంత మాధుర్యానికి, తాత్విక గాంభీర్యానికి,
ముగ్ధులై వాదనే తిరిగి తిరిగి పారవశ్యంతో తలుచుకుంటే
హృదయ నిశ్శబ్దంలో "మ్యూజ్" చేసుకుంటే తన్మయులై
థగవాన్ శ్రీ రమణ మహర్షి ఎదుట మౌనంగా కూర్చుంటు
పోయేవారు. ఆ రోజులు అందంగా, అనందంగా గడిచేవి.

ఈ గీతాలలో వల్లెల సౌందర్యం,
మల్లెల సౌరభం, నెలయేళ్ళు, నీలాటి రేపులు, కొవ్వొత్త

శేషులు, గొల్ల పడుచులు, జోల పాటలు, చల్ల చిలికే
 పుసులు, పాలు పితకదాలు, రాత్తుం తిప్పే ముసలమ్మ
 గానాలు, పడుచు వాళ్ళ కేరింతలు, బల్ల కట్టు, సంజ
 విడుగులు, పావురాల మూలుగులు, గోధూళి, చిక్క
 పుడున్న నీడలు, గానంతో పులకరించే దక్షిణ మారుతాలు,
 గోవ మేషాలు, మిణుగురులు, వసంత కుసుమాలు, వైడి
 మృగ రపకులు, మేలిముసుగులు, పరిణయ తల్పాలు,
 గాత్ర పాపదాలు, కంపిత పత్రాలు, పంట పొలాలు, ఎగిరే
 పులు, గండులేస్తోన్న మేత పిల్లలు-సహజ సౌందర్యంతో
 గుడిచుంగా వున్నాయి.

ఈ గీతాలలో సమస్త సౌందర్యాల్ని,
 సృష్ట సృష్టాల్ని అద్భుతంగా చిత్రించారు టాగూరు.

సౌందర్యోపాసకుడు అయిన
 టాగూరు సహజంగా, స్వచ్ఛంగా పలికాయి అనువాదాలు.
 అనువాదక ఈ గీతాలు చదువుతోంటే టాగూర్ జెంగాల్ ని
 మించినట్లు స్ఫురించదు: చలం ఆంధ్రదేశాన్ని వర్ణించి
 పట్ట అనిపిస్తుంది. ఆ నేల, వాసన, అందం, వర్షన అంతా
 తెలుగుదేశం, తెలుగుతనం—

టాగూరు ఎంత సహజంగా రాశారో
 అంతన్న సహజంగా, అందంగా, అనువాదం జరగడంతో
 ఈ గీతాలు చలం సొంత మనిపిస్తాయి—

“ఈ అనువాదాలు కాను చేస్తే
 రాయకపోవడం పెద్ద లోపం అనుకుంటాడు నాన్న. గా
 అట్లా డిక్టేట్ చేయడం వలన వాటికి గొప్ప అం
 పట్టింది - మిల్టన్ డిక్టేట్ చేసిసట్లనిపిస్తుంది. అలా చెప్పడం
 వాటికి గొప్ప సౌందర్యం, బరువు, లోతు, పూపు, విశాల్త
 లయ, సౌకుమార్యం, సహజత్వం వచ్చాయి.

ఇవి అనువాదం అనిపించక పో
 డమే వీటిలోని అందం అంటారు “కాన్స్” గురించి
 ముచ్చటిస్తో - సౌరిస్.

కా స్క

నీ రాజ్యాధికారాన్ని మాయం
గొప్పావు, పోలహాన్. ఒక ప్రణయాశ్రువుని అవి నాశనం
చేయించి నీ కోర్కె.

మానవ హృదయంపై కాలానికి
కడూ లేదు. జ్ఞాపకం ఉంచుకోవాలనే విచార కరమైన
దీని యత్నాన్ని చూసి నవ్వుతుంది కాలం.

నువ్వు కాలాన్ని సౌందర్యంతో మరి
పరిచి ఉంచినావు. మాసిపోని అకారంతో నిరాకారుడైన
నవ్వువుని కిరీటధారిని చేశావు.

రాత్రి నిశ్శబ్దంతో, నీ ప్రేయసి
నెవులో పలికిన రహస్యాన్ని, శాశ్వత పాషాణ మౌనంలో
కాపాడించావు.

సాంరాజ్యాలు పొడి పొడి అయి
గనా, యుగాలు నీడల్లో మాయమైనా, చలువరాయి
పాత్రం కనాటికి నాకు జ్ఞాపకమేనని నిట్టూరుస్తోంది.

నాకు జ్ఞాపకం వుంది. కాని జీవితం
చివరిపోతుంది. ఎందుకంటే అంతరహితమైన దాని నించి

అమెకి పిలుపు వచ్చింది. ఏ భారాన్ని అంగీకరించకూ, తన యాత్ర నిసాస్తుంది; ఒంటరివై పోయిన సువర్ణ రూపాలకి తన జ్ఞాపకాన్ని వదిలి.

2.

ప్రియా, నా తోట దాటలోకిరా! నీ దృష్టిలో పదాలని తాపంతో తొక్కిసలాడే పూల పక్కనించి నడిచి ముందుకి వెళ్లు.

వెలుగులో ముంచుతో మీరా, అందక తప్పించుకునే సూర్యాస్తమయ అపురూప శోభమై, తగుక్కుమని మెరిసే ఆనందం దగ్గర ఆగు.

ప్రేమార్పణ అతి సుకుమారం. ఈ పేరు చెప్పుకోదు. దుమ్ములో హర్ష రంపనను వాడుకలో నీడ వైన మృదువుగా తేలి పోతుంది.

దాన్ని వేగంగా స్వీకరించకపోయినావా, అది ఎన్నటికీ దొరకదు.

కాని నువ్వు స్వీకరించి నిలుపుకోగలి కానక్క మృదువై న పుష్పం, మిణుకుమంటో ఆరిపోదు జ్వాలా దీపం.

3.

నా తోటలోకి పళ్ళు గుంపులు, గుంపులుగా వచ్చి పడతాయి. ఒకదాన్ని వొకటి తోప కుంటాయి. అవి సంపూర్ణత చెందాలనే చేదనతో కాంతిలో పొంగి పడతాయి.

రాణీ, నా తోటలో గొప్పగా నీ
 పండ్లు పెంచు. నీడతో కూచుని తొడిమల నించి పళ్ళని
 తినునీ, వాటి మాధుర్య భారాన్ని చివరి తొట్టు వరకు,
 నీమిలవద్ద అర్పించుకోనీ.

నా తోటలో, సీతాచిలకలు ఎండలో
 పువ్వులు విడిచిస్తాయి. ఆకులు రంపిస్తాయి. పూర్వత చెంద
 గడి పళ్ళు గోల పెడతాయి.

గడ్డిపువ్వు భూమికి దగ్గరై నట్లు
 ఆమె నా హృదయానికి చేరువ. అలిసిన దేహానికి నిద్రలాగ
 ఆమె మధురం ఆమె నాకు. తోలై న శాంతిలో పుష్కలంగా
 తన కాలపు వరదలతో ప్రపహించే నదిమల్లే పొంగి పొరలే
 నా నీరమే ఆమెపై, నా ప్రేమ. తన తరంగాలతో ప్రవా
 హంతో గానంచేసే కొండవాగు గలగలమల్లే నా పాటలు
 నా ప్రేమతో ఐక్యమైనాయి.

నక్షత్రాలన్నింటి తోటి ఆకాశమూ
 నాకులేని వర్షరక్తాలతో ప్రపంచమూ, అన్నీ నాకు పున్నా
 వేలగా కావాలని అడుగుతాను. ఈ భూమిలో మరీ చిన్న
 మాత్రా సస్థలం వుంటే చాలు ఆమె నాదైతే.

ఏ మాత్రం తోటంటేని ఈ పసంత
 దన తోటలో, నా తప్పి, జాగుచేస్తో కూచోక ముందుకు వెళ్ళే
 వాడూ, నవ్వుతో, పరిగెత్తుతో, తిరిగి వెనక్కి చూడనివారూ,
 తనం లేకందానే ఓ గంట ఉల్లాసంగా వికసించి ఓ నిమి

షంలో ఏ పరితాపమూ లేకండా మాయమయే వాడు నీ
సంగతి పాడు.

గతించిన నీ దుష్కృతులు, హా
మోదాల జపమాలని తిప్పుతో, నిశ్శబ్దంగా చూచోకు. గె
చిన రాత్రి చాలిన పూరేకుల్ని ఏరుకోడానికి అగకు. అంభసి
వాటికోసం వెతుకుతూ, స్పష్టం కాని వాటి అర్థాన్ని తెలుసు
కోవాలని చూస్తో సాగిపోకు నీ జీవితంలోని రసహీనమైన
భాగాల్ని ఎక్కడ వుంటే ఆక్కడే వాటిని వొలెయ్యి!
వాటి లోతుల్లోంచి గాంధర్వానుభవం పైకి పొంగేందుకు.

7
ఇప్పుడు మిగిలింది కొంచెమే.
తక్కిందంతా, ఏ లక్ష్యంలేని ఓ ఎండాకాలపు ఘడియల్లో
వ్యయమై పోయింది. ఓ పొడుగా అల్లి, నీకు పాడదానీ!
అంతే మిగిలింది. పూలు దండగా చట్ట మృదువుగా
చేతుల్ని పట్టుకుని తొడగడానికి; ఎర్రని గుండ్రని
ముత్యంతో సిగ్గుపడే రహస్యంపలె నీ చెవిని అరికరించ
డానికి, ఓ సాయంకాలం; ఓ అబలో పందెం పూర్తిగా వోకి
పోవడానికి చాలినంతే మిగిలి పోయింది.

నా దోసె చాలా చిన్నది
నాజాకయింది. వాసలో పెద్ద అలల్ని చాటిపోవడానికి
కగింది కాదు. నువ్వు దానిలోకి తేలికగా అడుగు పెట్టావా,
నున్న నెమ్మదిగా అవతలి తీరపు రక్షణలోకి కీడును
గోతాను; అక్కడ నల్లని నీళ్ళ తరగలు కలల కలక నిద్ర
ల్లలే వుంటాయి. అక్కడ నీటి మీదికి వొంగే కొమ్మల మీద

మూలిగే గువ్వలు, మధ్యాన్నపు నీడల్ని, యాచ
చేస్తాయి. దినమంతా గడిచిన తరవాత, నువ్వు అలసి
నప్పుడు తడిసిన కలపను నీజాట్టులో అమర్చి, శలవ
పడకూడదు.

నీకూ చోటు వుంది. కాసిని పరి
శుభ పట్టుకుని నుంచుని వున్నావు. నా పడవ నిండి
వుంది. దానినిండా బరువులు నింపారు. కాసి నిన్నెట్లా
కరించి పెంపెయ్యను.

నీ లేత శరీరం సన్నగా, దొంగి
వోంది. నీ కనుకొలుకుల్లో వుండుండి మెరుస్తోంది చిరు
వ్యవహారముల్లా వుంది నీ చీర రంగు.

ప్రయాణికులు వారివారి రేపుల
గ్గర వారివారి యిళ్ళకి దిగిపోతారు. నా పడవకి ముందుగా,
నేవు కూచుంటావు. నువ్వు దిగి పోవాల్సినప్పుడు నిన్ను
అంకపరిచే వారెవరూ వుండరు.

నువ్వు ఎక్కడికి వెళతావు? నీ
కంకుల్ని ఎక్కడ పాతర వెయ్యడానికి ఏ ఇంటికి వెడ
తావు? అని నిన్ను ప్రశ్నించను. నేను తెరచాపలు దింపి
నవకవని కట్టేసినప్పుడు, సాయంత్రం కూచుని, నువ్వు
ఎక్కడికి వెళతావో, ఏ ఇంట కంకుల్ని పాతర వేస్తావోనని
చూచిస్తాను.

9.

అలనా, నీ గంప బరువుగా ఉంది నీ దేహం అలసి పోయింది. ఏ దూరానికి ఏ లావా కాండతో బైలుదేరావు?

తెరువు దీర్ఘంగా వుంది. ఎంతో దుమ్ము వేడిగా వుంది.

చూడు, కోనేరు లోతుగా నిండుగా వుంది కాకి కన్నుమల్లై నీళ్ళు నల్లగా వున్నాయి. గట్ల రేపచ్చికతో మృదువుగా ఏటవాలుగా జారి పోతున్నాయి.

అలిసిన నీ పాదాన్ని నీళ్ళలో ముంచుకో. మధ్యాన్నపు పవనుడు తన వేళ్ళతో నీ బట్టని నిమిరుతాడు. పావురాలు తమ నిద్రపాటల్ని జోంగా పాడతాయి. నీడల్లో చాక్కునే రహస్యాల్ని చెల్ల అడుగు సుసగుసలుగా పలుకుతాయి.

కాలం గడిచిపోయి, సూర్యస్తమయమైతేనేం? సద్దు మణిగే సంజ వెలుగులో తోవను పడకపోతేనేం?

పుష్పించే గోరింట కంచె వెళ్ళక నబడుతోందే, అదే నా ఇల్లు. నీకు తోవ చూపిస్తాను. నీకు ఓ పక్క వేసి, దీపం వెలిగిస్తాను.

ఉదయాస అవుల పాలు పోచప్పడికి పేట్టులు నిద్ర తేచినప్పుడు, నేను నిన్ను నిద్ర రుతాను.

10

కనపడని మార్గాల సంచరించే మధుపాలు, ఏ శక్తి వాటి నిలయాల నించి లాక్కుపోతోంది!

నా ఎగిరే రెక్కలలో ఆ పిలువేమిటి? విరుల ఆత్మలలో
 నువ్వే గానాన్ని అవి ఎట్లా వినగలుగుతాయి? నిశ్శబ్దంగా
 నువ్వే తేనె గడులలోకి అవి ఎట్లా దారిని తెలుసు
 తాయి?

1. సముద్రం నించి తోటలోకి వచ్చిన
 నువ్వే చెట్లు తొడిగిన నునులేత ఆకు మొగ్గలు, దక్షిణ
 దిశలో ఆకుల కదలికలూ, గలగలలూ మాత్రమే.
 నువ్వే నోమరి కూనిరాగాలు అంతే, వీటితో ముగిసింది ఆ
 గీతం.

కాని కదలి వొంచన వున్న తోటలో
 నువ్వే వేసవిలో ప్రేమ పుష్పించాలి.

నాలో హర్షం పుద్బవించి చప్పట్లు
 పిడి, పొంగివచ్చే పాటలతో సృత్యంచేసి మధురమైన
 వ్యయంతో పుడయాన్ని కళ్ళు తెరిచేట్టు చెయ్యనీ.

2. ఎంతో కాలం కిందట ఓపసంతమా,
 వీరలు నందన వన దక్షిణ ద్వారం తెరిచి అవసీతల
 ప్రేమ యవ్వనంలోకి దిగిసప్పుడు, స్త్రీ పురుషులు ఉన్నా
 యో సప్యతో, సృత్యం చేస్తో, ఒకరిపై ఒకరు పూరణం
 పొందుతో ఇళ్ళనించి బైటికి పరిగెత్తుకు వచ్చారు

ఆ చైత్రం మొదట్లో, నువ్వు నీ
 పళ్ళలో వెదచల్లిన ప్రసూనాల్నే ఏడాది తర్వాత ఏడాది
 తరువాత ప్రసాదిస్తున్నావు అందుకే అంతటా అల్లుకున్న

వాణి పరిమళాంతో ఇప్పుడు కలలైపోయిన దినానికి
 రుల్ని అవి మావై చల్లుతాయి. మాయమైన లోకం
 దిగపడి పోయిన వికళా కాలాన్ని, మనుష్య భాష నీరి
 మాసిపోయిన ప్రేమ కథలతో నీ మృదు మారుతాలు నీరి
 పున్నాయి.

ప్రథమ ప్రణయంతో పూగిపోడు
 నా జీవితంలోకి నువ్వు అద్భుతంగా ప్రవేశించావు, నీ నామ
 మొదటి అకు పచ్చని నిమ్మ మొగ్గంలో చాక్కున్న హృదయ
 మైన సంతోషం ప్రతి సంవత్సరం ఆనాటినుంచి నన్ను
 చేరవోస్తోంది. నేను విశదం చెయ్యలేనిదంతా నీ ఎర్రగులాబీ
 పూలు, వాటి మందే మానంలో తరిస్తున్నాయి. ఆ విశా
 దినాల కవితా భావాల జ్ఞాపకాలు తిరిగి తిరిగి జన్మించే నీ
 కొత్త లేచిగుళ్ళ కంపనలో ధ్వనిస్తాయి.

13. ఉద్యాన పనంలో నిన్న రాత్రి
 పొంగి పొరలే నా యవ్వన మధువును నీకు అర్పించాను
 ఆ మధుపాత్రని, నువ్వు నీ పెదవులదగ్గరికి తీసుకొని నీ
 కళ్ళని మూసుకుని చిరునవ్వునవ్వావు. నేను నీ ముసుకుమ
 తొలగించి, నీ పుంగరాల జుట్టు ముడివిప్పి, మానంలో,
 మధురమైన నీ ముఖాన్ని నా రొమ్ము మీదికి చాక్కున్నాను.
 నిద్రలో మునిగిన ప్రపంచాన్ని చంద్రుడు తన కలలో
 ముంచెత్తిన గత నిశీధంలో.

ఇవాళ శిశిర శీతల ఉషా నిశ్శబ్దంలో
 స్నాతయై, తెల్లని చీర తట్టుకుని, చేతుల్లో పూల పళ్ళెం

శ్లోకశ్చరాలయానికి వెడుతున్నావు; ఉషా నీరవంలో
నారంతేసి దాటుమీద, చెట్టునీడలో నేను వొదిలి
ఉండినాను.

14. ఇవాళనేను ఆతురతపడుతోవుంటే
ప్రియా, నన్ను క్షమించు.

ఎండారాలపు మొదటివాన యివాళ
ఉత్కలన అడివి రెపరెపలాడుతోంది. పుష్పించిన కదంబ
పువ్వులు మధు పాత్రలని పరిమళంతో నింపి తోవన పోయే
వివర్ధి అళ వెడుతున్నాయి. చూడు, ఆకాశం అన్ని
వారి నించి మెరుపులు, తీక్షణ వీక్షణాల్ని విసురు
తున్నాయి. నీ అట్టులో పవనం అల్లరి చేస్తోంది.

ఇవాళ నేను నన్ను నీకు సమర్పించు
కొనికీ వస్తే, ప్రేయా, క్షమించు. సాభారణ ప్రపంచం,
నా మనకలో మరుగుపడ్డది. పల్లెలో ఎవరూ పని చెయ్యడం
లేదు. బయళ్ళు నిర్జనంగా వున్నాయి. వర్షాగమనం, నీ నల్లని
కళ్ళలో గానంగా రూపొందుతోంది. నీలి పమిటను మును
మునున్న నీ శిరోజాలకోసం ఆషాడం, మల్లెపూలతో నీ
నారంవద్ద వేచివుంది.

15. పల్లెలో యిరుగు పొరుగు వాళ్ళు
ఆమె నల్ల గా వుంటుందంటారు. కాని ఆమె నా హృదయా
లో కంప పువ్వు, అవును కలవే. తెల్లగాలేకపోయినా కలవ
వచ్చే నాకు. ఆమెని నేను పొలాల మధ్య చూసినప్పుడు
అట్టు మునుకు వేసుకొచ్చింది వెలుగు. ఆమె తలపై పమిట

మునుకులేదు. ఆమె అల్లుడున్న జడ మెడ మీద వేడబూ
వేళ్ళాడుతోంది. పల్లెలో అనుకునేట్లు ఆమె నల్ల గానీ క్షి
వచ్చు. కాని నేను ఆమె నల్లని కళ్ళని చూసి నవ్వు
షించాను.

గాలిలో స్పందనం తుపాను
నూచిస్తోంది. చెదిరిన మచ్చల ఆపు అరుపు విని ఆ
యింట్లోకి పరిగెత్తింది. ఆమె వికారం నేత్రాల్ని ఓ ఓ
మెట్టులకేసి ఎత్తి; వొస్తున్న వాన చలనాన్ని తెలుసుకు
వరిపొలం పంచన నేను నుంచున్నాను. ఆమె నన్ను చూ
పుంటే, ఆ సంగతి ఆమెకే తెలియాలి.

ఎండాకాలపు వాన జల్లు సందేహ
వలె ఆమె నల్లనిది. పుష్పించే అరణ్య భూముల భావం
మల్లె క్యామలమయింది. వైశాఖ మాసపు కలవరపు రాత్రి
అర్థంతేని ప్రేమతై న కోర్కెమల్లె నల్లగా వుంటుంది

16. ఇక్కడ ఈ శిథిలమైన కోనేరు
రేపు మెట్ల దగ్గర ఆమె నివసించేది. ఎన్నో సాయంత్రాల
వెదురు ఆకుల మధ్య మత్తుగా వూగుతున్న చంద్రుడి వల
చూస్తో వుండేది. ఎన్నో వానరోజులు, వానలో నడిసిన నే
పరిమళం లేత పరి మొక్కల మీదిగా ఆమెను చేర వచ్చేది.

ఆ భర్తూర తోపుల మధ్య ఆమె
ముద్దుపేరు అందరికీ తెలుసు.

చలికాలపు తొంతలు కుటుమంట్లో
కన్యలు కూచుని మాట్లాడుకునే ముంగిళ్ళలో కూడా ఆమె
పేరు తెలుసు.

ఆ కాలను తన నీటిలో ఈత కొట్టిన
నివేహాన్ని తన లోతుల్లో జ్ఞాపకం వుంచుకుంది. తడిసిన
నిసాదాలు ప్రతిరోజూ పల్లెకి పోయే తోవపైన గుర్తుల్ని
గిరియి.

నీళ్ళకి తమ బిందెల్ని పట్టుకుని
బిచ్చన వనితలు తమ సాధారణ పరియావకాలకి ఆమె
దినవ్యధం చూశారు అనాడు ఎద్దని స్నానానికి తీసుకు
పోయే ముసలి కాపువాడు ప్రతిరోజూ యింటిముందు ఆమెని
నిరీక్షించడానికి ఆగేవాడు.

ఈ వూరు ముందు నించి ఎన్నో
గిరిలు వెదుతో వుంటాయి. ఆ ముత్రిచెట్టు నీడన ఎందరో
చాత్రకులు సేద తీర్చుకుంటారు. ఎంతో మందిని సంతతి
మీరు వెదుతో బల్ల రిట్టు అవతలి రేపుకి తరచు వెదుతో
వుంటుంది. పడిపోయిన మెట్లకోనేరు పక్కనించి పోయే
బొంబాడగ్గిరే నివసించేది ఆమె. ఆ స్తలాన్ని యిప్పు
వెంటా గమనించరు. ఆమెనే నేను ప్రేమించేది.

11. మేఘాలపై మెరుపులు తమ అగ్ని
బుడ్డుల్ని విసిరి, నవ్వుతో పరిగెత్తాయి. కవిమాత్రం ఓ
మాం వ్యజాలతో, మేఘాలతో ఏకమై నుంచున్నాడు; తన
కొడియాన్ని పుష్పంమల్లే మానంలో భద్రపరచి, చంద్ర
మీస మల్లే తన కలలలోంచి అన్నీ కనిపెడుతో ఎందాకాలపు

సమీరంనలె ఏమీ పని లేకుండా తిరుగుతున్నాడు. ఓ
 ఫాల్గుణ సాయంత్రం సంధ్య లోతుల్లోంచి చంద్రుడు బుచ్చు
 దంపలె పైకి లేచాడు. మొక్కకి నీళ్ళు పొయ్యడంలో
 నిమగ్నయి వుండి ఒక కన్య. తన లేడిపిల్లకి మేక పెడు
 తోంది ఒకామె. ఒకామెనెమలి చేత నాట్యం చేయిస్తోంది. ఆ
 సమయంలో కవిలోంచి గానం జైలుదేరింది. "ఈ లోకపు
 గూఢరహస్యాలు వినండి శశి ప్రేమతై కలవ పాలిపోయిందని
 నాకు తెలుసు. పద్మం ఉద్యతై భానుడి ముందు తన
 ముసుకుని పక్కకి తీసుకుంటుందని నాకు తెలుసు.
 మీరు ఆలోచించారా కారణం చాలా సులభం. మొదటి మల్లె
 చెవులో మధుర ఝంకార నాదానికి అర్థం విద్వాంసుడికి
 తెలీదు. కాని కవికి తెలుసు."

తెంజాయ మంటల్లో సూర్యుడు
 అస్తమించాడు. తారాపతి చెట్ల వెనక ఆలిస్యంగా కదులు
 తున్నాడు. దక్షిణ మారుతం పద్మంతో రహస్యంగా పరి
 కాడు' కవి కనపడేటంత వెర్రి వాడుకాదని, కన్యలూ,
 యువకులూ చప్పట్లు చరిచి పలికారు. "ప్రపంచ రహస్యం
 బైటపడ్డది" అని వాళ్ళు ఒకరి కళ్ళలోకి ఒకరు చూసుకుని
 పొడారు. "మనలోని రహస్యాన్ని కూడా నాలుగుదిక్కులా
 విసిరేద్దాము." అని.

౧౮. నువ్వు నాకు నీ హృదయాన్ని
 ఇచ్చే వంటే నీ కాలం గొడవలతో నిండిపోతుంది. నాలుగు
 దార్లూ కలిసే చోట వుంది నా ఇల్లు. నా తలుపులు ఎప్పుడూ

నా మనసు పరాయతమై వుంటుంది,
అది నేను పాదుకుంటో వుంటాను.

నువ్వు నీ హృదయాన్ని నాకు
కప్పకపోతే, దానికి నేను జవాబుదారీ కాను.
నేను నీకు మాట యిస్తే, గానం మానంలో అంత
వచ్చుదు ఏదో ధ్యాసలో వుంటే, నువ్వు నన్ను
వారి ఎందుకంటే వైశాఖంలో ఏర్పడిన నిబంధన
గంలో వొడిలేకయ్యడం పుత్రమం.

నీ హృదయాన్ని నాకిచ్చావా,
అది నీ, తిరిగి తిరిగి జ్ఞాపకం చేసుకుంటో వుండకు.
నీ కళ్ళు పాదుతున్నప్పుడు, నీ కంఠస్వరంలోంచి
అటుగా చిందేప్పుడు నీ ప్రశ్నలకి నా ప్రత్యుత్తరాలు
అప్పు గోచరంగా వుంటాయి. నూటిగా సత్యానికి అంటి
మీస వుండవు. వాటిని ఎప్పటికీ నమ్మాలి. తరవాత
మరేవరగా మరచిపోవాలి.

యాభై ఏళ్ళు రాగానే మాన
అర్థంలో ప్రపంచాన్ని వొడిచి, అరణ్య ఏకాంతానికి
గొవి రాసి వుండి గ్రంథాల్లో. కానన ఆశ్రమం యవ్వ
నీసి ఉద్ధాటిస్తున్నాడు కవి. ఎందుకంటే అదే పువ్వుల
స్థానం. పక్షిలా మధుపాలా విహరించేది అక్కడే.
నాడు ప్రియుల గుసగుసల ప్రకంపనకోసం నిత్యత
మాల కాచుకుని వుంటాయి అక్కడే మాలతీ పుష్పా
గోకేక ముద్దు అన్నట్లు వెన్నెల, గాథమైన సందే

శాన్ని అనుగ్రహిస్తుంది; కాని ఆ సందేశం అర్థం చేకరిగిన వారు యవ్వనులే.

పాపం యువకులకి అనుకూలం లేదు. చెప్పిన మాట వినరు. కనక సంసార వ్యవహారమునలి వారే చూసుకోవాలి. కుర్రవాళ్ళు గహనవ్యాధి ఏకాంతంలోకి వెళ్ళి ప్రణయ కర్కశ శిక్షణలో నిమగ్నమై కావాలి.

20.

నీకు విలప ఎక్కడ? నా పాటని అడిగాను. ఎందుకా కాలపు దక్షిణ సమీపాన నశ్యంతో పండితులు మురికి చేస్తారే అక్కడేనా?

నూనె పాత్రకి ఆధారమా, పాత్ర నూనెకి ఆధారమా అని అంతు లేకండా తర్కిస్తో వుంటే అక్కడా? వేగంగా పరిగెత్తే జీవితపు సరదాల వైన ముప్పోయిన పురాతన రాత గ్రంథాలు మండి పడే చోట వుంటానువ్వు? అని అడిగాను. "కాదు, కాదు. చొప్పుకోను." అని నా పాట.

ఐతే నీకు ఎక్కడ విలపనిస్తావో భాగ్యవంతుడు తన పాలరాతి మందిరంలో అహంభాసతో, లావెక్కి; తుళ్ళిపడతాడే అక్కడ విలువైన చర్యలతో అల్లవేసి వాటిపేర్లు బంగారు అక్షరాలతో చిత్రించిన పుస్తకాల్ని బానిసలు దుమ్ము దులుపుతో, ఏ అనామక దేవతకో బాతమై ఎవరూ ఎన్నడూ చదవని పుస్తకాలు అరిమార్చి అలంకరిస్తాయే.

పుండడం, యిష్టమా నీకు?"

అక్కడ పుండను" అంది నా పొట.

అలాగే తల

యిష్టమైన స్వప్న లోకాలలో

యిష్ట బల్ల మీద దిక్కులేకండా పడివున్న పవనం,

అందులో దాక్కుని కవిత

యిష్ట కొట్టిన చీదర

యిష్ట చుట్టూ దోబూచులాడతావా అని అడిగాను నా

బెరుకు బెరుకుగా తడబడుతో నా
వానంగా వుండి పోయింది.

ఇంటి పనులు చేసుకుంటో, కొంచెం
గది దొరకగానే పడక గదిలోకి పరిగెత్తి, తన జుట్టుతో
మీసే, పిల్ల నలిపేసిన కథల పుస్తకాన్ని దిక్కు కింద
నివేళి లాగే కొత్త పెళ్ళికూతురు దగ్గర పుండడం ఇష్ట
రానీదు?

నా పొట ఓ నిట్టూర్పు విడిచి
బయటగాని కోర్కెతో పూగిసలాడుతోంది.

పజుల ఏ చిన్న రుతాన్నీ గౌరవించ
రావడంకో.

ఎక్కడ ఏటి ముద్దు పడుకుంటావా? అర్థం కనపడుతుందో.

లోకంలోని అన్ని విచారణలు కంపించే రెండు హృదయాలపై తమ గాంధర్వా వర్షిస్తాయో,

అక్కడ నీ నివాసం ఏర్పడుతుంటావా? అపునపును అంతో నిలవలేక అరిచింది నా పా

1.

జీవిత ప్రారంభోదయం గుండే నువ్వు ఆనందమయ స్వప్న జలపాతం! నుంచుని దాని ద్రవ ఉదృతంలో నీ రక్తాన్ని నింపుకున్నావనుకుంటాను, ప్రేయా!

ఒక వేళ నువ్వు నందం వీధుల్లో విహరించి వచ్చేవేమో! అక్కడ మల్లెలూ, పూలూ, కరవీరాలూ, గంతులేసే పుష్ప సముద్రమూ చేతుల్లోకి గుంపుల గుత్తులుగా నీ హృదయంలో ప్రవేశించగంతులేస్తున్నాయేమో!

రాగాల రొదలో మాటలు మునిగిపోయిన పాట, అదృశ్య పుష్ప పరిమళ హర్షం నీ నవ్వు

నీ హృదయంలో దాని పుష్ప జ్యోత్స్నావతి నించి నీ అధర గవాక్షంగుండా, కైలుస వెన్నెల మల్లె వుంటుంది నీ నవ్వు.

నేను పాతువేమిటని తడగించకారణం మరచి పోతాను, పొంగి పొరలి విరుచుకు పోజీవిత సంరంభమే నీ నవ్వు అని మాత్రం తెలుసు నావి

2. అనంద మయమైన ఏ భవిష్యత్తు
లేనో, నేను గొల్ల పిల్లవాడిగా బృందావనంలో పుడితే
నా, మా వంశంలో సంస్కృతి నశించడానికి సంతోషంగా
బుగ్గిరిస్తాను.

గొల్లపిల్లవాడు మర్రిచెట్టు కింద
కూచుని పశువుల్ని మేపుతో రాదామనోహర పువ్వుల్ని
నిరేకండా మాలలుతాడు. యమునానది నల్లని లోతు
గర్భో మునగడం, కొట్టు కోవడం అతనికి సరదా.

ఉదయం కాగానే, మేలుకోమని తన
పిల్లల్ని పిలుస్తాడు. ఆ వీధి ఇళ్ళన్నీ కవ్వాల శబ్దంతో
నాట తీస్తాయి. పశువుల నించి ధూళి లేస్తుంది. పాలు
బోదానికి దొడ్లలోకి వొస్తారు కన్యలు.

తమాల వృక్షాలకింద నీడలు చిక్క
పువ్వు పుంటాయి. నది వొడ్డున చీకట్లు అలుముకుంటాయి.
గుగ్గె నీటిని దాటుతో గొల్ల పడుచులు భయంతో వొణుకు
తారు. పురి విప్పుకుని అరిచే నెమళ్ళు అడివిలో నాట్యం
తీస్తాయి. ఆ గొల్ల పిల్లవాడు ఎండాకాలపు ముట్టల వొంక
దాస్తే కూచుని వుంటాడు.

కొత్తగా విచ్చిన పువ్వుమల్లే చైత్ర
దశమి రాత్రి మధురంగా వుంటుంది. జుట్టులో నెమలి
గిన్నెని గుచ్చుకుని అడివిలో మాయమౌతాడు. చెట్టు
గొప్పల మీది పువ్వుల్ని ఉయ్యాల తాళ్ళకి అల్లుతాడు
నీలమారుతం, గానంతో పులకరిస్తుంది నీలపు నది
వెళ్ళిన గుంపుకూడతారు; సంతోషంగా గొల్ల పిల్లవాళ్ళు.

అక్కడ పాలని కన్యలు బిడకు
తారో అక్కడ, ఆ తమాల వృక్ష ఛాయా మయ బృందాపి
గ్రామంలో నేనే పుట్టడానికి వీలుంటే—

సోవరులారా, ఈ నవ పంగ, సవీ
యుగానికి నాయకుణ్ణి ఎన్నటికి కాను. చీకట్లో వెలిగే వా
కోసం సాంస్కృతిక దీపాన్ని వెలిగించడానికి ఆశ పెడను.

23. ఆ ఇసిక వొడ్డు అంటే నాకు
మక్కుత. అక్కడ ఏ సంచారమూ లేని నీటి గుంటలో
బాతులు గోల చేస్తాయి. తాచేళ్ళు ఎండలో వెచ్చగా పడు
కుంటాయి. నిడుపు గడ్డి నీడలో పల్లెవాళ్ళ దోనెలు సాయం
త్రాస ఆశ్రయం తీసుకుంటాయి.

వెదురు పొదల బాహువుల్లో నీరల
చేరుకుంటాయే, అక్కడ ఆ అడివి తీరమంటే నీకు ప్రేమ.

ఎక్కర్లు తిరిగే బాటలోంచి వింవెలు
పట్టుకుని పనితలు వొస్తారు అక్కడికి.

రెండు తీరాలకి అదేపాటపాడుతో,
అదే నది మన మధ్య ప్రవహించింది.

నక్షత్రాల కింద ఇసికలోవొక్కచీ
పడుకుని ఆ పాట విన్నాను గట్టు కొసన ఏటవాడులో
రూచుని తెల్లారకట్ట వెలుగులో విన్నావు: నువ్వు ఆ పాటనే,
ఆ పాట నించి నేను విన్న మాటలు నీకు తెలివు.

ఆ పాట నీకు వినిపించిన రహస్యం
నాకు ఎన్నటికి మర్మంగానే వుండి పోయింది.

నీ కిటికీ సగం తెరిచి, ముసుకు
 పాత పైతెత్తి తన సరుకులతో వచ్చే గాజుల బత్తుని
 చూస్తో నువ్వు నుంచుని వున్నావు. దుమ్ము పాట
 పోలే బరువుగా కిక్కురుమనే బండిని, దూరంగా వున్న
 ఆ ఆకాశపు అంచున నెమ్మదిగా కదిలే తెరచాప
 దుని, నువ్వు సోమరిగా చూస్తో వున్నావు.

పొందిక లేని మనో చిత్రాలతో
 తన అర్థంలేని పాటలు పాడుతో రాట్నం తిప్పే
 మమ్మ రాగాల మలై తనపడుతుంది నీకు ప్రపంచం.
 తన సరుకులతో, ఈ గాలి ఆదని సోమరి మధ్యాహ్నం ఆ
 బిడితుడు బైలుదేరి వస్తూన్నాడేమో మరి.

స్పష్టమైన తన అరుపుతో, నీతలుపు
 నించే వెడతాడు. నీ కిటికీని ఒక్కపూపుతో
 తేస్తావు నీ ముసుగుని లాగి అవతల పారేస్తావు. నీ
 మనసకలోంచి బైటికి పోయి నీ భవిష్యత్తుని కలుసు
 కుంటావు.

నీ చేతుల్ని గట్టిగా పట్టుకున్నాను.
 హృదయం నీ కళ్ళ నలుపు లోతుల్లోకి మునుగుతోంది.
 నీ వెనక, మానం వెనక నన్ను ఎన్నటికీ తప్పించుకునే
 న్ను వెతుకుతూ.

కాని నాకు తెలుసు. చిక్కకదోబూచు
 గే నీ విలాసాలతో నా ప్రేమ తృప్తి పడాలని.

ఎందుకంటే నాలుగుబాటలూ కలిసే
 నీ మనం కలుసుకున్నాము, ఒక క్షణం.

తెక్కలేని ఈ లోకాలగుండా, ఈ మార్గాల పూహల్లోంచి నిన్ను జాగ్రత్తగా తీసుకు పోవే శక్తి నాకు వుందా? మృత్యు గహ్వరాలు మింగ కూసే చీకటి మార్గాన నిన్ను నిలుపుకోగల త్రాణ నాలో వుందా?

26

ఎందు చేతనన్నా నువ్వు నన్ను తలుచుకుంటే, పర్వ సాయంత్రం తన నీడల్ని నది మీదికి వొదిలినప్పుడు తన మసక వెలుగును పడమటి దిశకు మెల్లగా లాక్కునేప్పుడు నేను నీకు పాదతాను. పగటి శేష రాగం పనికిగాని, అటుకిగాని పనికిరానంత యిరుకుగా వుంటుంది అప్పుడు.

నీ దక్షిణ ప్రాంగణంలో నువ్వు కూచుని వుంటావు. వెలుతురు లేని గదిలోంచి పాదతాను నేను. దట్టమయ్యే చీకట్లో తడి అకుల వాసన కిటికీలోంచి లోపలికి వస్తుంది. కొబ్బరి తోపులో తుఫాను పవనాలు గండ్రగోళం చేస్తాయి

వెలిగించిన దీపం గదిలోకి తెచ్చినప్పుడు నేను వెళ్ళిపోతాను. అప్పుడు బహుశా రాత్రి లోకి వింటావు. నేను పాదనప్పుడు నా పాట వింటావేమో!

27.

నాకున్నదంతటినీ వశ్యం నింప నింపి నీ కిచ్చాను. రేపు నీ పొదాల దగ్గరికి ఏం తీసుకు రావాలా అని యోచిస్తున్నాను పుష్ప భరితమైన వేసవి చివరలో, తన పువ్వుల్ని రాల్చేసి సగ్నంగా తన కాభివృద్ధి అకాశం వంక చూసే వృక్షం మల్లే వున్నాను.

అదిపరకు నేను నీ కిచ్చిన కాస్కలో,
 గ్రుపులతో శాశ్వతత్వాన్ని పొంది సతించని పువ్వు
 గొప్పది కూడా లేదా? వసంత చివర శలప తీసుకుంటో
 ప్రహస్తాంతో నీ ముందు నిలుచున్నప్పుడు దాన్ని జ్ఞాపక
 ముచుకుని నీ కళ్ళతో నన్ను మెచ్చు కుంటావా?

28. అమె స్పర్శ గానాన్ని వినిపిస్తో
 అమె వేళ్ళతో నా అట్టుని ముద్దుగా నిమురుతో నా తల
 క్లిగిర కూచుందని కల కన్నాను.

నాకన్నీళ్ళని అపుకోడానికి తంటాలు
 పడుతో అమె ముఖం పంక చూశాను. పైకిరాని మాటల
 వ్యవ నా నిద్రని బుద్బుదం వలె బద్దలు చేసింది.

నేను లేచి కూచున్నాను. మండి
 పోతున్న ఓ సీరప ప్రపంచం పంటి ఆకసపు క్షీర వాహినీ
 శాంతి పంక చూశాను. ఈ క్షణాన అమె కూడా నా కలతో,
 శ్రుతి పలికే కలని కంటుందేమోనని ఆశతో అలోచించాను.

29 కంచె మీదిగా కళ్ళు కలుసుకున్న
 ప్పుడు, అమెకి నేనేదో చెప్పాలనుకున్నాను. కాని అమె
 వెళ్ళి పోయింది. కాల తరంగాల మీద పడవ మల్లే పూగు
 లోంది, నేను అమెకి చెప్పాలనుకున్న ఆ మాట.

అది అంతంలేని అన్వేషణలో శరత్
 పీఠాలపై తేలి పోతున్నట్టుగా వుంది; సూర్యాస్తమయంలో
 కన చివరి నిమిషాన్ని వెతుక్కుంటో.

నిరాశ మనకలో తన అన్యాయ
కనుక్కొడానికి, నా హృదయంలో మిణుగుడుల పల్లె
మిణుకు మిణుకు మంటోంది, ఆమెకి నేను చెప్పాలనుకున్న
మాట.

30.

వసంత పుష్పాలు, నీరవ ప్రణయ
ఉధృత వ్యధమల్లె విరుచుకు పడుతున్నాయి. వాటి క్వాసతో
నాలో పాత కాలపు పాటల జ్ఞాపకాలు రేగుతున్నాయి,
అకస్మాత్తుగా. నా హృదయం నవ కోమల వల్లవాల్ని
తొడిగింది. నా ప్రేమాంగన రాలేదు. కాని ఆమె స్వర్గ
నా దేహమంతటా నిలిచి వుంది. పరిమళించే పొలాల మీదిగా
ఆమె తంతం వినవస్తోంది. అకాశ విషాద అగాధాలలో ఆమె
చూపు తనపడుతుంది. కాని ఆమె నేత్రాలేవీ? ఆమె ముద్దులు
గాలిలో తేలి పోతున్నాయి. కాని ఆమె పెదవులేవీ?

31.

నా పుష్పాలు, పాలమల్లె, తేనెమల్లె
మదీరామల్లె వుండేవి. ఓ బంగారు తాడుతో వాటిని
గుచ్చంగా కట్టాను. ఎంత జాగ్రత్తగా కనిపెట్టి చూసినా,
పాలిపోయినాయి. ఆ తాడు మాత్రమే మిగిలి పోయింది.

నా పాటలు పాలా, తేనె, మధువు
వలె వుండేవి. స్పందించే నా హృదయపు లయలో నిలిచి
పోయాయి అవి. కాని అవి రెక్కలు చాచి ఎగిరి పోయాయి.
సోమరి గడియల ముద్దు విడ్డలివి. నా హృదయం నిశ్శబ్దంలో
ధ్వనిస్తోంది.

నేను ప్రేమించిన సుందరి, పాల
నై, తనెమల్లె, మధువు మల్లె వుండేది. ఆమె పెదవులు
పొడుచు మెరుపు. ఆమె కళ్ళు మధుపాల పలె నలుపు.
మీరీ ఉలిక్కి పడవేస్తుండేమోనని నా హృదయాన్ని
జ్వలం చేసుకున్నాను. కాని నా పువ్వుల మల్లె నా పొటల
మల్లె తప్పించుకు పోయింది. నా ప్రేమ వొంటరిగా నిలిచి
పోయింది.

12. పసంత దినం తలుపు తట్టినప్పుడు
రాసార్లు, పనిలో నిమగ్నులై వున్నాను. నువ్వు బదులు
బోలేడు. కాని యిప్పుడు నేను వొంటరినైపోయి,
హృదయం వ్యధలో పడేప్పుడు, పసంత దినం తిరిగి
వచ్చింది. అతన్ని పొమ్మని చెప్పడం ఎట్లాగో తెలీదం లేదు.

అతను మనపై అనందాధిషేకం
జ్ఞానని వొచ్చినప్పుడు మన తలుపు మూసి వుంది. కాని
వాడు వ్యసన పరిధానంతో వచ్చాడు. తలుపు తీసే
నుచారి.

13. ఏదీ లెక్క చెయ్యని గులాబి
ఫలతో, కొత్తగా చిగిర్చిన అశోక కిసలయల ఎర్రని
బుడ్లతో ఆకాశాన్ని మంటలు పెడుతో, నవ్వుల బిళ్ళ
లతో నా జీవితంలోకి ఓ నాడు ప్రవేశించిన పసంతం.

ఇప్పుడు, ఈనాడు, నా వొంటరి
సులోకి దొంగ చాటుగా నిర్మానుష్యమైన దారులగుండా.

నిశ్శబ్దంతో బరువెక్కిన నీడల
గుండా ప్రవేశించి.

వెల వెలతోయే ఆకాశంలో హరిక
వర్షం అలిసి మూర్చితై వృద్ధి మీద నా ప్రాంగణంలో
కూచుని పొలాల మీదిగా చూస్తోంది.

34.

కిందికి వేళ్ళాడే వర్ష మేఘంమీదై,
మనం విడిపోయే నిమిషం తటస్థించినప్పుడు, నా చేతులు
వొణుకుతో నీ మణికట్టుకి ఎర్రని తోరాన్ని కట్టడానికి
మాత్రమే నాకు వ్యవధి వుండి పోయింది. ఇవాళ యిప్పు
పువ్వుల కాలంలో నేను పచ్చికమీద కూచున్నప్పుడు నీచేతికి
నేను కట్టిన తోరాన్ని యింకా నీతో వుంచుకున్నావా అన్న
చోక్క ప్రశ్న నా మనసులో.

పుష్పించే జనప పొలం పక్కనించి
నీళ్ళే సన్నని దారి మీదికి వెళ్ళావు. నిన్న రాత్రి నేను నీ
జుట్టులో పెట్టిన పూలదండ వొడులుగా అక్కడే వేళ్ళా
డతో వుండడం చూశాను. నా చివరి కాస్కగా ఇయ్య
డానికి పొద్దున్నే కొత్త పూలు ఏరి తెచ్చిందాకా, నువ్వు
ందుకు అగలేదు? నీకు తెలికండానే మధ్య తోవలో పడి
పోలేదు కదా, అని ఆలోచిస్తాను, నీ జుట్టునించి వొడులుగా
ళ్ళాడే పూలదండ.

ఉదయం, సాయంత్రం నీకు ఎన్నో
టలు పొదాను నువ్వు వెళ్ళి పోయినప్పుడు నా చివరి
టని నీ కంఠంలో తీసుకు పోయినావు. నీ కోసం
మాత్రమే ఎన్నటికీ నాలో వున్న పాదని పాటని వినడానికి
ల్య నిదానించి వుండి పోలేదు. పొలం లోంచి నడుస్తూ.

అంతలో పాడుకుంటో వెళ్ళిన పాట, నీకు విను
నీవేమ కదా చివరికి అని యోచిస్తాను.

నిన్న రాత్రి ముట్టులు భయపెడు
మొయి: గాఢంగా వీచే గాలికి వశమై, ఉసిరి కొమ్మలు
ముడుస్తాయి. వానతో, ధ్వనించే ఆ ఒంటరి రాత్రిలో
అసన్ను చేర వస్తానే, అవి నా ప్రయాంగన రూపంలో
గమని ఆశ పడ్డాను.

పొలాలగుండా గాలులు ఇంకా
బగుతున్నాయి. కన్నీటితో తడిసిన ఉషాకపోలాలు
పెరి పోతున్నాయి నా కలలు వ్యర్థమైనాయి. ఎందు
నీజం కఠిన మయింది. కలలు కూడా తమ స్వంత
లోనే నడుస్తాయి.

నిన్న రాత్రి చీకటి, తుఫానులో
తాగినప్పుడు: రాత్రి వేసుకున్న ముసుకువలె
గాలిలో చీలికలైనప్పుడు, వానతో శబ్దించే, నక్షత్రాలు
రాత్రిలో, నాప్రయాంగన రూపంలో అసత్యం నావద్దకు
సత్యానికి ఈర్ష్య కలుగుతుందా?

నా బంధాలూ, నా హృదయంలో
గానం చేశారు. దినమంతా మీతో ఆడుకున్నాను.
మీ నేను భూషణంగా కూడా ధరించాను. మనం
మిత్రులమైనాము. మిమ్మల్ని చూసి భయపడ్డ సమ
కూడా వుండేవి. కాని నా భయంవల్ల మిమ్మల్ని

మరింత ప్రేమించాను. దీర్ఘమైన నా చీకటి రాత్రులలో
మీరు నా సహచరులై వుండేవారు. నేను మీ నించి గంభీర
తీసుకునే ముందు మీకు సమస్కరిస్తున్నాను.

37.

నా నావా, నీ చుక్కాని ఎన్నో
సార్లు విరిగింది. నీ తెరచాపలు చీలికలుగా చిరిగి పోయి
వాయి. చాలా సార్లు నువ్వు లంగర్ని ఈడ్చుకుంటో సమ
ద్రం వేపు లెక్కచెయ్యకండా కొట్టుకుపోయినావు. కాని
అప్పుడు నీ అడుగు భాగం, పగిలి నీళ్ళతో బరువెక్కింది.
కాని నీ ప్రయాణాలు చాలించే సమయమయింది. ఒప్పుకు
ంటుకునే నీళ్ళు నీకు జోలపాట పాడుతో వుంటే, హాయిగా
నిద్ర పో.

కాని నాకు తెలుసు, ఏం చెప్పి
కయోజనం లేదని. మునుకు వేసుకున్న అంధకార వివా
సపు ముఖం నిన్ను మరగించి పిలుస్తోంది. తుఫానుం,
అల వున్నాదం నిన్నాపరించింది. ముందుకు పొంగి వచ్చే
ముద్రగానం పైకి లేస్తోంది. ఆ నాట్యపు తాపంతో నువ్వు
నిలి పోతున్నావు. సరే, నీ గొలుసు తెంచుకుని, నా నావా,
వైచ్యగా నిర్భయంగా, వేగంగా పోయి పగిలిపో.

38.

నేను యవ్వనంలో వున్నప్పుడు,
అంగా, వేగంగా, ప్రవాహంలో కొట్టుకు పోయేవాణ్ణి.
అంత మారుతం తనకున్నదంతా వెదచలుకునేది చెట్లు
స్థూలతో వెలిగిపోయేవి. పక్షులు పాటలతో నిద్రపోయేవి
అవు.

హింగే నాలోని ఉద్వేగంలో పడి,
 రిగే వేగంతో, పయనించాను. నిదానించి చూడడానికి,
 ప్ని నాలోకి తీసుకోడానికి, అనుభవించడానికి వ్యవధి
 ఏ కాదు. నన్ను వొడ్డున పదిలేసి, యవ్వన ప్రవాహం
 ప్పటికి, అన్నిటి లోతైన గానం వినగలుగుతున్నాను.
 క్షత హృదయాన్ని ఆకాశం నా ముందు తెరిచింది.

నా కళ్ళ వెనక కూచుని అన్నిటినీ
 వాదించుకున్నాడు. యుగాలుగా ఎన్నిటినో చూచి
 ప్నాడు అతను. జ్ఞాపకాల తీరాల అవతలి లోకాన్ని
 పట్టుకున్నాడు. ఆ మరచి పోయిన దృశ్యాలు పచ్చిక
 మెరుస్తాయి. ఆకులమీద కంపిస్తాయి. పేరులేని, నీ
 సంధ్య వెలుగుల సమయాల్లో ఏకైక ప్రయాణదానిని
 కొత్త మేలిముసుకుల కింద చూశాడు. కనక అసం
 కలయికలతో, ఎడబాటులతో అతని ఆకాశం బాధా
 పుయింది. ఈ వసంత, మృదువనం వేదనావృత
 ంది. అది నెరగని యుగాల రహస్య భాషా ధ్వనులతో
 క్కిన వేదన అది.

మాయమైన నా యవ్వన కాలం
 నాకో సందేశం వచ్చింది. ఇంకా ఉదయించని వైశాఖ
 పనల్లో, నీ కోసం కాచుకుని వున్నాను అక్కడ
 తై చిరు నవ్వులు పలిస్తాయి. ఇంకా పొడని పొట
 ఘడియలు వేదన పడతాయి. వయసు అనే అరిగి

పోయిన మార్గంమీద మృత్యుద్వారంగుండా నా దగ్గరికి
రా. ఎందుకంటే, కలలు మాయమౌతాయి అశలు అజీగి
పోతాయి. సంపత్సరమంతా కూడబెట్టుకున్న ఫలితాలు
పొడైపోయాయి. కాని నేను మాత్రం కాశ్యత నిత్యసత్కాన్ని.
తీరనించి తీరానికి పయనించే నీ జీవిత యాత్రలో, నువ్వు
నన్ను తిరిగి తిరిగి కలుసుకుంటావు.

41. నది నించి నీళ్ళు తెచ్చుకోడానికి
తైలుదేరారు పడుచులు—చెట్లలోంచి వాళ్ళ నవ్వులు విస
వొస్తున్నాయి. బాటలో వాళ్ళని కలుసుకోవాలని మనసు
పడుతున్నాను. అక్కడ నీడలో మేకలు గడ్డి మేస్తో
వుంటాయి. కింద పద్ద అకుల మీదనించి ఉడతలు, ఎంత
లోంచి నీడలోకి గంతులేస్తాయి.

కాని, ఈరోజు నేను చెయ్యవలసిన
పనిని చేసేశాను. నా అండాలు నింపాను. నేను నా కలుపు
వగ్గిర నుంచుని పోక చెట్ల అకుల మీద మెరిసే, అకుపచ్చని
ంగుని చూస్తో, నది నించి నీళ్ళు తేవడానికి వెళ్ళే
ఉడవాళ్ళ నవ్వుని వింటో వుంటాను. మంచులో తడిసిన
ప్రభాత నవ్వుతలో, అలిసిన అస్తమయ కాంతిలో నిండిన
నా బిందె బరువుని ప్రతి రోజూ మొయ్యడం నాకు యిష్టంగా
వుంటుంది.

నా మనసు సోమరిగా వున్న సమ
యాల్లో, దాని గల గలమనే నీళ్ళు నాతో ముద్దు మాటలు
కాట్లాడేవి. నా సంతోషపు ఆలోచనల సడితేని నవ్వుతో

నవ్వేవి. నేను విచారంగా వున్నప్పుడు. అవి కన్నీళ్ళు
 కన్నీళ్ళతో నా హృదయంలో మాట్లాడేవి. పాపురాల
 ఇసులు వాన చప్పుడు వినబడకండా చేసేటప్పుడు ఆ
 ను రోజుల్లో నీళ్ళ బిందెని మోశాను.

నేను ఇవాళ చెయ్యవలసిన పనిని
 ను. బాడిల్ని నింపాను. పడమట కాంతి తగ్గి పోతోంది.
 కింద నీడలు చేరుకుంటున్నాయి. అవిసి తోటల నించి
 వచ్చి వినవొస్తోంది. గ్రామంలోంచి నల్లని నడివేపుపోయే
 వెంట వెడుతున్నాయి నా వాంఛాయుత నేత్రాలు.

నువ్వు ఉత్తచిత్ర పటానివి మాత్ర
 ? ఆ నక్షత్రాలంత వాస్తవం కాదా? ఈ మట్టిమల్లె
 నిజం కాదా? ప్రతిదాని నాడీ చలనంతోనూ, స్పంది
 అవి. చిత్రించిన ఆకారపు నిశ్చలత్వంలో నువ్వు
 ఎడంగా వుంటావు.

వెచ్చని పూపిరితో నీ అవయవాల
 రాగంతో నువ్వు నా పక్కన నడిచిన రోజులుండేవి.

నీ కంఠ రవంలో నా ప్రపంచపు
 యు రూపొందింది. నీ ముఖంలోంచి లైటు ప్రపంచం నా
 యొద్దాన్ని తాకింది. అనంతత్వపు ఛాయల్లో నువ్వు
 స్వాత్మగా నిలిచి పోయినావు. నేను వంటరిగా ముందుకు
 దాను. పిల్లవాడి మల్లె నవ్వుతో జీవితం చావు గిలకను
 పో పరిగెత్తుతోంది. నిన్ను వెంట రమ్మని పిలుస్తుంది.
 అగోచరమైన దాని వెంట వెడుతున్నాను. ఆ

నక్షత్రాల వెనకా, దుమ్ము వెనకా ఎక్కడ అగిపోయినా
అక్కడే నుంచుని వున్నావు. నువ్వు పుత్ర చిత్రానివి
మాత్రమే కాదు, వీలేదు.

నీలో జీవిత ప్రవాహం పూర్తిగా
అగిపోతే, అది నదీ ప్రవాహాన్ని ఆపుతుంది. వర్ష వైచిత్ర్య
యాల ఉషా అగమనాన్ని ఆపేస్తుంది. ఎక్కడా ఆశనెరగని
అంధకారంలోని, శిరోజాల నలుపు మెరుగు మాయమైతే,
తన స్వప్నాలతో సహా వసంతోత్సవ అరణ్య ఛాయలు
మరణిస్తాయి.

నేను నిన్ను మరిచిపోయాననేది నిజ
మాతుందా? బాట పక్కన కంచె మీది పువ్వుల్ని మరిచి
అలోచన లేకుండా ముందుకు తొందరగా నడుస్తాము.
అయినా మన మరపులోకి గుర్తు లేకుండానే వాటి క్యాస
తగులుతోనే వుంటుంది; మన జ్ఞాపకాల్ని సంగీతంతో
నింపుతో, నా బతుకు మొదట్లో సానమేర్పరుచుకోదానికి, నా
లోకం నించి కదిలి పోయినావు. అయినా, తన లోతుల్లో
దారి తప్పిన జ్ఞాపకాన్ని మరిచి పోవడమంటావా?

నువ్వు నా పాటల ఎదుట లేవు.
వాటితో ఏకమైనావు. ఉషా ప్రథమకిరణంతో వచ్చావు
నా దగ్గిరికి. సాయంకాలపు చివరి స్వర్ణ ఛాయలో నిన్ను
పోగొట్టుకున్నాను.

అనాటినించి, చీకట్లో నిన్ను కలుసు
కుంటోనే వున్నాను. కాదు, నువ్వు చిత్రానివి ఏ మాత్రం
కాదు.

నువ్వు చచ్చిపోయి నిరవద్యత్వ
నిస్సహాని నా జీవితంలో వొదిలి వెళ్ళావు. నీ
స్వమణి సూర్యాస్తమయ వర్షాలతో, నా అలోచనా
గోళాన్ని చిత్రించింది ఈ ప్రపంచం మీదిగా ప్రేమ
నీ కన్నీళ్ళ చారని వాదులుతో నీ ప్రేయశాహు
స్వంగ వివాహబంధంలో, మిలనమైనాయి, నా జనన
జవాబు నాలో.

సమస్త అది అంతాలు ఎక్కడ
వ్రాతామో, ఆ ప్రాంగణంలో, దీపం వెలిగించుకుని,
నీవు కాచుకుని వుండడం నేను పూహించుకోగలను. నీవు
నివసించిన తలుపుల్లోంచి, నా లోకం, ఇక్కడ నించి వెళ్ళి
పోయింది. నీ జీవితంతో మరణ పాత్రని నింపి, నా పెదవుల
పడించావు.

1. నీ మృతిలో నువ్వు నా నించి
అవల పున్న వాటి అన్నింటికీ చచ్చిపోయినావు.
ప్రపంచంలోవున్న వాటి సన్నిధినించి మాయమై నా
అక్కంలో పూర్తిగా పునర్జన్మను పొందావు. నా జీవితం
లోప రహిత సంపూర్ణతను పొందినట్లుగా తోచింది. శ్రీ,
మనుషులు నాలో కాశ్వతంగా ఏకమైనారనిపించింది.

5. నువ్వు అతికి పున్నప్పుడు నా ఇంటిని
జ్ఞా కుత్రం చేసి సద్ది వుంచే దానివో, లలనా, అట్లానే, నా
నింటి అతుకు లోకి అందాన్ని, క్రమాన్ని, తీసుకురా.

ఈ గడియల దుమ్ము నలుసుర్చి
పూడ్చెయ్యి. నిర్మల శీతలాంబువులతో నాలోని కూస్మ
పాత్రలను నింపు. నేను ఉపేక్ష చేసిందాన్నంతా సరిదిద్దు.

అటు తర్వాత పూజా మందిర గర్భ
ద్వారాన్ని తెరిచి దీపం వెలిగించు. ఆ నిశ్శబ్దంలో మానంగా
మన దైవం ముందు మిళిత మాదాం.

46.

అంతంలేని తన నీలం వంక చూసు
కుంటో కలలు కంటుంది ఆకాశం, మేఘాలం మేము.
నింగిలో తేలిపోయే తలపులం. మాకు నివాస స్థల మంటో
ఒకటి లేదు. నిరవధి కిరీటంపైన వెలుగుతాయి తారలు.
వాటి చరిత్రలు ఎప్పటికీ నిలుస్తాయి. మావి తేలికగా
తుడిచే నేటట్టు చిత్రిస్తారు. మా కంఠీరాలు వాయిస్తో వాయు
రంగం మీదికి వచ్చి నవ్వు తరంగాలని విసరడమే పని
మాకు. మా నవ్వు నించి వొస్తుంది వాన. అది వాస్తవం.
ఉరుములు మా నవ్వులోంచే పుడతాయి. అదేం తమాషా
కాదు. కాని మా పనికి ప్రతిఫలమిమ్మని కాలాన్ని అడగ
డానికి మాకేం అధికారంలేదు. మమ్మల్ని పునికిలోకి రప్పిం
చిన శ్వాసే, మాకో పేరు ఏర్పడక ముందే, మమ్మల్ని
యిక్కడ నించి విసిరేస్తుంది.

47.

రాజవీధి, నేను, ఎడబాయని నేస్తాలం.
రోజంతా నా పాదాల కింద నించి మాట్లాడుతుంది. రాత్రంతా
నా కలలో పాడుతో వుంటుంది. నేను ఆమెని కలుసుకో
కానికి, మొదలంటో లేదు. ప్రతి ఉదయానా అంత

రహితంగా ప్రారంభిస్తుంది మాస్నేహం. కొత్త పువ్వులతో, పాటలతో ఆమె వసంతాగమనం జరుగుతుంది. ప్రతి కొత్త ముద్దు ఆమె నించి నాకు మొదటి ముద్దు.

నేనూ, ఈ రాజపీఠీ, మేమిద్దరం ప్రేమికులం. రాత్రి తరువాత రాత్రి నేను ఆమె కోసం నా బట్టల్ని మార్చుకుంటాను. ప్రభాతమైనప్పుడు చిరిగిన జీర్ణ పస్త్రాల్ని రోడ్డు పక్క సత్రాలలో వదిలేస్తాను.

48. ఆ పాత బాట వెంటి రోజూ వెదుతో వుంటాను. నేను నా పళ్ళని సంతతి తీసుకు వెడతాను. నా పశువుల్ని బయళ్ళకి తోలతాను. నా పడప మీద ఏటిని దాటుతున్నాను. ఆ మార్గాలన్నీ నాకు బాగా పరిచయం.

ఆ ఉదయాన నా గంప నిండా సరుకులు బతువుగా వున్నాయి. పొలాలలో మనుషులు పని చేస్తున్నారు. పచ్చిక బయళ్ళ నిండా పశువులు మేస్తున్నాయి. పరి పంటతో భూమి రొమ్ము సంతోషంగా పొంగి పోతోంది. అకస్మాత్తుగా గాలి పులకరించింది. అకాశం నా నుదుటిని ముద్దు పెట్టుకున్నదనిపించింది. పొగమంచు లోంచి వుడయ కాంతివలె, నా మనసు మేలుకుంది.

ఆ బాట వెంట పోవడం మరిచి పోయినాను. తోప నించి నాలుగడుగులు పక్కకి నడిచాను. మొగ్గగా నాకు పరిచయమైన పుష్పంవలె నాకు తెలిసిన తోకం కొత్తగా కనపడ్డది.

నా మామూలు ప్రపంచ జ్ఞానం
సిగ్గుపడ్డది. దారి తప్పి దేవతాలోకంలో తిరుగుతున్నాను. ఆ
ఉదయం నేను దారి తప్పి, నా నిరంతర బాల్కాన్ని
కనుక్కున్నాననేని నా జీవితానికి, అది ఉత్కృష్టమైన
అదృష్టం.

49. స్వర్గం ఎక్కడ వుంది? అని
నన్నడుగుతున్నావు పాపా!

రాత్రింబవళ్ళనే యని మించిన,
చావు పుటకలకి అవతల వుంటుంది. ఈ పృథ్వికి సంబంధిం
చింది కాదు, అని అంటారు దుష్టులు.

కాని, నీ కవికి తెలుసు, దాని
నిరంతర ప్రజల వాంచ కాల దేశ మానాల బంధంలోకి
అవతరించాలని.

ఫలవంతమైన దుమ్ములో జన్మించా
లని నిరంతరం యత్నిస్తో వుంటుందని.

మధురమైన నీ దేహంలో స్వర్గం
సఫలత పొందుతోంది, నా బిడ్డా, నీ స్పందించే
హృదయంలో.

సముద్రం సంతోషంలో తన ఖేరిల్ని
మోయిస్తోంది. నిన్ను ముద్దు పెట్టుకోడానికి పువ్వులు మెడలు
చాస్తున్నాయి. భూమాత చేతుల్లో స్వర్గం జన్మ తీసు
కుంటోంది.

60. రా, చందమామా, కిందికి వచ్చి, నా పాపాన్ని నుదుటి మీద ముద్దు పెట్టుకో. తన పాపాన్ని వొడిలో పెట్టుకుని, పిలుస్తోంది తల్లి. చందమామ కలలు కంటో చిరు నవ్వుతోంది.

చీకట్లో మెల్లిగా అడుగులు వేసు కుంటో ఎండాకాలపు అవ్యక్త పరిమళాలు, నీడలతో బరు వెక్కిన మామిడి తోపులోంచి రాత్రి పక్షుల పాటలు వస్తున్నాయి.

దూరపు పల్లె నించి కాపు అతని పిల్లంగోవిలోంచి, జాలి గొలిపే స్వరాల స్రవంతి పైకి విన పస్తోంది. డాడా మీద కూచున్న చిన్న తల్లి, వొడిలో పిల్లని పెట్టుకుని, మధురంగా పాటపాడుతోంది.

“రా, చందమామా, కిందికి వచ్చి నా పాపాన్ని నుదుటి మీద ముద్దు పెట్టుకో” అని.

ఓ సారి ఆకాశంలోని దీపం పంక చూస్తుంది. తరవాత తన చేతుల్లో వున్న భూమి మీది దీపం పంక చూస్తుంది. చంద్రుడి చలనం లేని మానం చూసి నేను ఆశ్చర్యపడ్డాను.

పాప నవ్వుతో

రా, చందమామా, రా,

అనే తన తల్లి పిలుపుని తాను రెట్టిస్తుంది. తల్లి చిరు నవ్వు తోంది. ఆ వెన్నెల రాత్రి నవ్వుతుంది. కవిని, ఆ పాప

తండ్రినైన నేను కనపడకండా ఆ దృశ్యాన్ని వెనకనించి
చూస్తో నుంచున్నాను.

51. శరత్ ప్రారంభంలోని, ఈ దినం
నిర్మేళమై వుంది. రేపు దగ్గర పడిపోవడానికి పూగిసలాదే
చెట్టు లైటు పద్ద వేళ్ళని తాకుతో నది నిండుగా ప్రవహి
స్తోంది. ఆ పూరి సన్నని పొడుగాటి బాట, చాహం గొన్న
నాలికమల్లె ప్రవాహంలోకి చాచుకుని వుంది. నా చుట్టూ
చూశాను. నిశ్శబ్దమైన అకాశాన్ని, ప్రవహించే నీటిని,
శిశువు ముఖాన కనపడే చిరునవ్వుంత సులువుగా సంతోషం
సర్వత్రా పరిచి వున్నదని చూసి నా హృదయం ఆనం
దంతో నిండింది.

52. ఆలిస్యాన్ని భరించక చలికాలం
గడపక ముందే మీ బంధాలన్నీ తెంపుకున్నారు. సహనం
లేని పువ్వుల్లారా; ముందుకి చూతే మల్లెల్లారా, గోలచేసే
గులాబి గుంపుల్లారా, ఇంకా మీరుచూడని అతను వొస్తున్న
సూచనలు మీరు తోవ పక్కన తొంగిచూస్తుండగానే
మిమ్మల్ని చేరాయి. మీరు నవ్వుతో, వగరుస్తో బైటికి తొంద
రగా తీసుకువచ్చేశారు.

మరణ ద్వారాన్ని చేరుకోవడానికి
మీరు ప్రథములైనారు. మీ రంగులు, మీ పరిమళాలు వాయు
వును రథన పెట్టాయి. మీరు నవ్వుతో, వొత్తుగా వొకరు
నొకరు తోసుకుంటూ, మీ పక్షాన్ని లోకానికి తెరిచి, గుడ్డ
లుగూ పడిపోయినారు.

శమయమైనప్పుడు దక్షిణ మారు
 కంలో తేలి పోతో వనంతుడు వస్తాడు. కాని అతని రాకను
 రూఢి చేసుకోవాలనే తొందరలో, మెల్లిగా కదిలే నిమిషాన్ని
 రెక్క పెడుతో కూచోలేదు మీరు. భీకరోల్లాసంతో తోవలోనే
 వ్యయం చేశారు మీకున్నదంతా. అతని పాదధ్వనుల్ని
 దూరం నించే విన్నారు. అతను నడిచేందుకు మీ మరణ
 దుకూలాల్ని కింద విసిరేశారు. మీ రక్షకుడు కనిపించక
 ముందే మీ బంధాలు తెగి పోయినాయి. అతను వచ్చి
 మిమ్మల్ని తన వారినిగా తీసుకోక ముందే, అతన్ని మీ
 సొంతం చేసుకున్నారు.

53. చైత్రమాసం చివరి రోజుల్లో, నేను
 మొగ్గనై జన్మించాను. ఇష్టపడని వసుంధరని సూర్యుడు
 తన ముద్దులతో కాలుస్తున్నాడు జడధారి కుటీరంలోకి తొంగి
 చూసే అల్లరి వనబాల వలె సగం భయంగా సగం కాతు
 కంగా వొచ్చాను నేను. శిథిలమైన అరణ్య రహస్య భయ
 కంపిత శబ్దాల్ని విన్నాను. వేసవి అలనటుని తన స్వరంలో
 పలికింది కోయిల. గాలికి కొట్టుకునే నా పురిటి గది ఆకుల
 తెరలోంచి, నేను లోకాన్ని చూశాను. అది నిర్వర్ణంగా,
 నిర్విణ్ణంగా, నిశ్శోభగా కనపడ్డది.

అయినా నేను యవ్వన విశ్వాసంతో
 బలంగా బైటికి వొచ్చాను. వెలిగిపోయే ఆకాశ మధుపాత్ర
 నించి, మందే మద్యాన్ని తాగి ఉదయాన్ని గర్వంగా అభి
 నందించాను. సూర్యుడి పరిమళాన్ని నా హృదయంలో
 ధరించిన, నేను చంపక పువ్వుని.

54.

మొదట్లో, కాలం అదిలో చశ్వరుడి
స్వప్న మధనంలోంచి అంగనలు ఇద్దరు ఉదయించారు.
ఒకామె స్వర్గ ఆస్థాన నర్తకి; పురుషుల హృదయంగమ
లావణ్య మూర్తి. సారరహిత ధ్యానాల నించి ఒక్క
సవ్యతో జ్ఞానుల మనసుల్ని లాగేస్తుంది. వారి శూన్యత్వం
నించి బుద్ధి హీనుల్ని ఒక్క సవ్యతో కదిలించేస్తుంది. వెనక
ముందులు చూసుకోని ఫాల్గుణ పవనాలలో వైశాఖ పుష్ప
ఉన్మత్తతతో, నిర్లక్ష్య హస్తాలతో బీజాల్ని వెదచల్లుతుంది.

రెండో ఆమె, స్వర్గాభిషిక్త. మాతృ
మూర్తి, స్వర్గ శరత్ పూర్ణత్వ వీరాన్నధిష్టించింది ఆమె.
పూర్తిగా పంటలు పండిన కాలంలో చెదిరిన హృదయాల్ని
కన్నీళ్ళపలె మధురమైన చిరునవ్వుల దగ్గరకు తీసుకొస్తుంది.
నీరవ పారావారమంత లోతైన సౌందర్యాన్ని జీవన మృత్యు
పవిత్ర సంగమం వద్ద మానసాగోచర దేవతాలయానికి
చేరుస్తుంది.

మధ్యాన్నపు గాలి, తూనీగ ఉల్లి
పొర రెక్కల మల్లే కంపించింది. ఇళ్ళ కప్పులు మగతలోపడ్డ
గృహాల పైన గూటిలో పక్షులమల్లె మెదలకండా వున్నాయి.
కిసలయ ఏకాంతం నించి ఓ కోయిల కనపడకుండా పాడు
తోంది. గుంపు కూడిన మనుషుల సారంలేని శ్రమపైన దాని
సవ్యనిర్మల స్వరాలు వర్షిస్తున్నాయి. ప్రేయుల రహస్య గుస
గుసల పైనా, తల్లి ముద్దులపైన గాన రసాన్ని తురిపిస్తు
న్నాయి.

ప్రతి నిమిషం, గురిత రాళ్ళని
గుండ్రంగా, అండంగా అరగతీసే ఏటిమల్లే, మన ఆలోచ
నలపైన కోయిల స్వరాలు ప్రవహిస్తాయి.

56. ఆ సాయంత్రం వంటిరిగా ఉండి
నేనో పుస్తకం చదువుతున్నాను. నా గుండె ఎండిపోయింది.
పదాలతో వ్యాపారం చేసేవారు కల్పించినది ఈ సౌందర్య
మనిపించింది నాకు. విసిగిపోయి నేను పుస్తకం మూసేసి
మైనపొత్తిని ఆర్పేశాను.

నిమిషంలో గది వెన్నెలతో నిండి
పోయింది.

సౌందర్యమూ, ఆకాశాన్ని పొర్లేట్టు
నింపిన నువ్వు - మైనపొత్తి చిన్న వెలుగు వెనక ఎట్లా
దాక్కుని నించోగలిగావు?

పుస్తకంలోని అర్థంలేని కాసిని
మాటలు, పొగమంచు మల్లే ప్రేకిలేచి, ఎవరి కంతం పసుధ
హృదయాన్ని చెదరని నీరసంలోకి ముంచిందో; ఆమెకి
ఎట్లా ముసుకు వేయగలిగాయి?

57. ఈ శరద్రుతువునాది. ఎందుకంటే,
ఆమె నా హృదయంలో ఉయ్యాలలాగింది. ఆమె అందెల
మెరుపు గజ్జలు నార కంలో ధ్వనించాయి. ఆమె పల్చనిమేలి
ముసుగు నా శ్వాసలో రెపరెపలాడింది. ఎగురుతున్న ఆమె

జట్టుని నేను నా కలలన్నిటిలోనూ ఎరుగుదును. నా జీవన నాడుల్లో నాట్యమాడే కంపితపత్రాలలో విహరిస్తోంది ఆమె. నీలాకాశాన్నించి చిరునవ్వు ఆమెకళ్ళు నానించి వెలుగుని తాగాయి.

58.

ఆకాశంలో సమస్తమూ గుమికూడి, విగ్గరగా నవ్వుతాయి. ఇసికా, దుమ్ము పిల్లలమల్లే గిరగిరా తిరుగుతో, నాట్యమాడతాయి. వాటి అరుపులతో మనిషి మనసు మేలుకుంటుంది. వాటితో కలిసి ఆడుకోవాలని కోర్కె పడతాయి అతని ఆలోచనలు.

అవ్యక్త ప్రవాహాలతో తేలిపోయిన మన కలలు పసుధని కావలించుకోవాలని చేతులు జాస్తాయి. వాటి యత్నాలు రాళ్ళుగా, ఇటికలుగా విగుసుకుంటాయి. ఆ రీతిగా మానవుడి పట్టణం ఏర్పడుతుంది.

గడిచిపోయిన కాలం నించి కంఠాలు గుంపులుగా వొచ్చి పడతాయి. సజీవ పరమానక్షణాలనించి ఆర్థాన్ని వెతుకుతో. వాటి రెక్కల చప్పుడు కంపించే నీడలతో గాలిని నింపుతాయి. మన మనసులోని నిద్రనెరుగని ఆలోచనలు ఉధృత వాంచతో వాటి గూళ్ళని వొదిలి చూప దారణ కోసం మనక ఎడారి మీదుగా బైలుదేరతాయి. అన్నిట్లోనూ తమని తెలుసుకోడానికి కాంతి తీరాన్ని వెదికే, దీపం లేని యాత్రికులు అవి. కవుల గీతాల్లోకి పాకుతాయి అవి. ఇంకా నిర్మితంకాని నగర గోపురాలలో గృహమేర్పరుచుకుంటాయి. భవిష్యత్ యుద్ధ భూముల నించి పిలుపు

వస్తుంది వాటికి. రావోయే శాంతి సమకాలలో చేతులు కలప
మని వాటికి అజ్ఞలు వస్తాయి.

19. నేను కనుక్కున్న దేశంలో ఎత్త
యిన గోవురాలు కట్టరు. పచ్చిక బయలు పక్కనే బాట
వెళుతో ఉంటుంది. దాని పక్కన, తప్పించుకుని వచ్చిన
వీధితో ప్రవహించే ఏరు. దాని పక్క అందంగా విచ్చు
కున్న పువ్వులు అల్లుకున్న కుబీరాల ముందు, తేనెటీగలు
మాగుతో ఉంటాయి. మొగవాళ్ళు చిరునవ్వుతో వారి పనుల
పైద లైలుదేరతారు. సాయంత్రమప్పుడు ఏ భత్యమూ
పంపాయించకండానే పాడుతో ఇళ్ళకి చేరుకుంటారు. మధ్యా
హ్నమప్పుడు, వారి చల్లని ముంగిళ్ళలో స్త్రీలు రాట్నం
ముందు కూచుని కూనిరాగాలు తీస్తో ఒడుగుతారు. గాలికి
భాగే పంట మీదుగా, గొల్లవాడి పిల్లంగోవి నించి గానం తేలి
వస్తుంది; నేను తెలుసుకున్న దేశంలో. పరిమిళ భరితమయిన
తదవులు, సన్నవెలుగుల నీడలగుండా పాడుతో పోయే
రాటసారుల హృదయాల్ని అది రంజింప చేస్తో ఉంటుంది.

పడవల్లో సరుకుల్ని వేసుకుని
ర్యాపారస్తులు నదిలో పయనిస్తారు. కాని ఈ దేశంలో వారి
పడవల్ని కట్టెయ్యరు. పతకాలు ఎగర వేసుకుంటో నైనికులు
తో వుంటారు; కాని రాజు మాత్రం తన రథాన్ని దిగడు.
పక్కడ కాస్త సేద తీర్చుకోడానికి దూరం నించి ఒచ్చే
పయాణీకులు ఈ దేశంలో ఏముందో తెలుసుకోడానికి వెళ్ళి
పోతారు.

ఈ దేశం వీధుల్లో ప్రజాసమూహాలు
ఒకరినొకరు తోసుకోరు కదా, నువ్వు ఈ దేశంలో నివాస
మేర్పరుచుకో. నువ్వు తిరిగిన దూర భూముల ధూళిని నీ
పాదాల మీద నించి కడిగేసుకో. నీ వీణకి శ్రుతి పెట్టుకుని,
దినమంతం కాగానే, చల్లని పచ్చిక మీద, శుక్ర కాంతి కింద
హాయిగా పడుకో.

60. రాజసచివా, మీరిచ్చిన నాణాలు
మీరు తీసుకోండి. శ్రీ నెన్నడూ చూడని బాలరుషిని మరి
గించి వశపరుచుకోమని అరణ్యాశ్రమానికి మీరు పంపిన
పనితలలో ఒక తెను. మీరు నియమించిన కార్యాన్ని నేను
నెరవేర్చ లేకపోయినాను.

నదిలో స్నానానికి రుషిబాలుడు
వొచ్చినప్పుడు ఇంకా మసకగా తెల్లవారుతోనే వుంది.
ప్రాతఃస్కాల జలధర సమూహాల మల్లే అతని ధూమ్ర వర్ణ
కుంతలాలు జడలుగా బుజాల పైన వొత్తుగా పడుతున్నాయి.
సూర్యకిరణాల వెలుగు రేఖ మల్లే అతని దేహం మెరుస్తోంది,
పడవలో కూచుని తెద్దేసుకుంటో మేము సవ్యాము; పాదాము
వెర్రి ఉల్లాసంతో మేము నదిలోకి దూకి అతని చుట్టూ
నాట్యమాడాము. దైవాగ్రహారుణిమతో మా పంక తేరితారి
చూస్తో ఆదిత్యుడు ఉదయించాడు నది తీరం నించి. కళ్ళు
తెరిచి బాల దేవతామూర్తి మల్లే ఆ పటువు మా దేహ భంగి
మల్ని గమనిస్తున్నాడు. అతనిలో విభ్రమం అమితమై కళ్ళు
ప్రభాతపు సక్షత్రాల పలె మెరిశాయి. అతను సమస్కరిస్తో
చేతులెత్తి పక్షిరుతం వంటి కంత స్వరంతో స్తుతి శ్లోకం

చదివాడు. అరణ్యంలోని ప్రతి పత్రమూ పులకరించింది. అంతవరకూ ఏ మర్త్యకామిని నుద్దేశించి అట్లాంటి మాటలు ఏ మానవుడూ పఠించలేదు. నిశ్శబ్దమైన పర్వతాల మీద నించి ఉదయించే ఉషాదేవికి నీరవస్తోత్ర శ్లోకాలవలె విని పించాయి అవి మాకు. తరుణులందరూ చేతులతో నోళ్ళు దాచుకున్నారు. నవ్వుతో వాళ్ళ శరీరాలు పూగిపోయినాయి. అతని ముఖం మీద సందేహం క్రమంగా అలుముకుంది. చాల తీవ్రంగా గాయపడి నేను అతని పక్కకి వేగంగా వెళ్ళాను. అతని పాదాలకి నమస్కరించి “ప్రభూ; నా సేవని అంగీకరించు.” అని అతన్ని పచ్చని పచ్చిక తీరానికి తీసుకు వెళ్ళాను నా పట్టు చెరుగుతో అతని వొంటిని తుడిచాను. నేల మీద మోకరిల్లి అతని పాదాల్ని వేళ్ళాడే నా జుట్టుతో తడి వొత్తాను. నా ముఖాన్ని పైకెత్తి అతని కళ్ళలోకి చూశాను. ఈ సృష్టిలోని ప్రథమ స్త్రీకి ప్రపంచం ఇచ్చిన మొదటి ముద్దుని నేను అనుభవించాననుకున్నాను. నేను ధన్యురాల్ని. నన్ను స్త్రీనిగా సృష్టించిన ఈశ్వరుడు ధన్యుడు.

“నాకు తెలిసి ఏదైవానివి నువ్వు. అమర స్వర్గ నీది. నీ కళ్ళలో అర్ధరాత్రిలోని మర్కం వెలుగుతోంది.” అన్నాడు.

“హా, వౌడ్డు, అట్లాంటి నవ్వు
 ఓడ్డు: రాజసదివా! లోక వ్యవహారాల మురికి దుమ్ము నీ

చూపుని కమ్మేసింది వృద్ధుడా. కాని ఆ బాలుడి అమాయకత్వం పై పొరను చీల్చి స్త్రీ లోపలి సత్యమేదో ఆ అమరత్వాన్ని తాకింది. ఆ ప్రథమ ఆరాధనా ప్రజ్వలిత ద్యుతిలో నాలోని పరమేశ్వరి ఎంత గాఢంగా మేల్కొందో! నా కళ్ళు నీళ్ళతో నిండాయి. ఉదయ కిరణం నన్ను సోదరి మల్లే లాలించింది. పువ్వుల్ని ముద్దు పెట్టుకున్నట్లే అరణ్య పవనం నన్ను ముద్దు పెట్టుకుంది. నాతోపున్న ఆ వనితలు చప్పట్లు చరిచి; వెకిలి నవ్వులు నవ్వారు. దుమ్ములో పమిటలు జీరాడుతో. విరటోసిన జుట్టుతో అతనిపైన పువ్వుల్ని విసిరారు.

ఏ మలినమెరగనిమార్తాండా! మందే మంచుని నా సిగ్గు తెరగా అల్లి తన మడతలతో నిన్ను కప్పెయ్యలేనా? అతని పొదాల ముందు పడి “నన్ను క్షమించమని” అరిచాను. దెబ్బ తిన్నలేడి మల్లే నీడల్లోంచి ఎండలోంచి పరిగెత్తుతో “నన్ను క్షమించు” అంటూ ఏడ్చాను.

ఫెళ ఫెళమనే అగ్ని మల్లే, ఆ వనితల మురికి నన్ను అదిమేసింది. కాని “నాకు తెలీని ఏ దేవతవి నువ్వు” అనే మాటలు మాత్రం నా చెవుల్లో మోగుతోనే ఉన్నాయి.

ఫ్యుజిటివ్

FUGITIVE

Chalam

చలం

వ్య జి టి వ్

మొదటి భాగము

సారదా

2. మిత్రమా, మనం యిక్కడికి కలిసి
వచ్చాము. ఇప్పుడు బాటలు చీలే చోట, నీనించి వీడ్కోలు
నిసుకోడానికి నేను అగిపోతున్నాను.

నీ తోవ నీ ముందు విశాలంగా
వృష్టంగా వుంది. నాకు పిలుపు అజ్ఞాతంనించి వొచ్చే మార్గాల
పన్ను చేరుతోంది.

నేను గాలి వెంట మబ్బు వెంట
పోతాను. కొండల వెనక ఉదయమయే చోటికి, నక్షత్రాల
సెంటిడి పోతాను.

“నేను ప్రేమిస్తున్నాను.” అనే
వాగం మీద దినాల్ని హారంగా అల్లే ప్రేయుల వెంట వెడ
తాను.

3. పిరికి యాత్రికుడా, ఓ సారికి
వాగ్రత్తని వాదిలేసి పూర్తిగా నీ తోవ తప్పిపో.

నువ్వు కళ్ళు తెరిచి మేలుకొని
వున్నా, మసక వలలో పడిన పట్టపగలు మల్లె అయిపో.

తప్పదారి, చివర కాచుకుని వుండే
తప్పిపోయిన హృదయాలు చేరుకునే పనాన్ని నిరసించి
మూరంగా పోకు. అక్కడ తెగిపోయిన ఎర్ర పువ్వులు
పచ్చిక నిండా పడి వున్నాయి. ఓదార్పు నెరగని నీరు అల
బడి సముద్రంతో పైకి లేచి పడుతోంది.

విసుకు పుట్టించే ఏళ్ళకు ఏళ్ళు
కూడపెట్టిన పాతరకి ఎంతకాలమో కావిలి కూచున్నావు.
అన్నిటినీ వొదిలేసుకుని నష్టపడే దరిద్రపు విజయం నింది
వీమీ మిగుల్చు కోకుండా ఊడ్చెయ్యి.

8. ఆ ఆకలి కళ్ళతో నా కిటికీ ముందు
నుంచిని నా రహస్యం యాచించకు.

అది, రక్తంతో ఎర్రనైన చారలు
పడి బాధతో మెరిసే చిన్నరాయి మాత్రమే.

నా ముందు దుమ్ములో విసిరెయ్య
డానికి, ఏ కాస్కలు తీసుకొచ్చావు నీ రెండు చేతుల్లో!

నేను వాటిని అంగీకరిస్తే, నాకు
పున్నదంతా వోదులుకున్నా, నీకు అంతులేకండా ఋణపద
తానని నా భయం.

నా దరిద్ర జీవితం, సిగ్గుపడేట్టు
నీ యవ్వనంతో, పుష్పాలతో, నా కిటికీ ముందు నుంచోకు.

9. కాళిదాసు అస్థాన కవిగా పున్న
ప్పుడు నేను ఉజ్జయిని రాజధానిలో జీవించి వుంటే, ఓ
మాళవ సుందరి పరిచయం చేసుకుని, అమె నామ గానంలో
నా తలపుల్ని నింపుకునేవాణ్ని. అమె కనురెప్పల వంపు
తిరిగిన నీడల కింద నింది నా వంక చూసేది. నా సమీపంలో
అగేందుకు మిషగా అమె చెరుగుని మల్లెపొదలో చిక్కు
కునేట్టు చేసేది.

పూర్వకాలం ఎన్నడో ఇదే సంఘటన జరిగింది. కాలపు శుష్క వృత్తాల కింద దాని పద చిహ్నాలు మాయమైనాయి. దాగుడు మూతలాడే తారీఖు కోసం, ఈనాడు పండితులు తగూలాడతారు.

జరిగిపోయిన, మాయమైనకాలాన్ని కలలు కంటో నా హృదయాన్ని బద్దలుచేసుకోను ఈనాడు. కాని ఎంత విచారమో! ఆ మాయమైన కాలాలతో పాటు ఆ మాళవ లలనలు దానివెంట వెళ్ళిపోయినారు గద!

కాజరవి గీత మధుర ధ్వనులతో గలగలలాడిన ఆ రోజుల పువ్వుల గంపల్ని ఏ అమర ధామాలకి వాళ్ళు తీసుకు పోయినారోనని నేను ఆశ్చర్యపడతాను.

ఎవర్ని కలుసుకోవడానికి వీలు లేకండా ఇంత అలస్యంగా పుట్టానో వారి నించి ఎడబాటు, ఈ ఉదయం నా హృదయంలో బరువుగా నిండి నన్ను దుభ్కితుణ్ణి చేస్తోంది.

అయినా, ఈనాడు వారు తమ శిరోజాల్ని అలంకరించుకున్న ఆ పువ్వుల్నే ఈ చైత్రం మళ్ళీ తీసుకొచ్చింది. వారి మేలి ముసుగుల్ని రెపరెప లాడించిన దక్షిణ మారుతమే ఈ నాటి గులాబి పూలకి రహస్యాలు పలుకుతోంది.

ఈనాడు కాళిదాసు పాదకపోయినా నిజం చెప్పాలంటే, ఈ వసంత కాలంలో కూడా అనందాలు తేకపోలేదు. దేవతా లోకంలో తన కవి పీఠంనించి నన్ను

కనిపెట్టి చూడగలిగితే ఈర్ష్య పడదానికి కాళిదాసుకి కారణాలు లేకపోలేదని నాకు తెలుసు.

10.

అమె హృదయం సంగతి నీకెందుకు పోనియ్యి. నా హృదయమా, దాన్ని చీకట్లో వొదిలెయ్యి.

అమె అందం వుత్త అకారానిది మాత్రమేనే? అమె చిరునవ్వు ముఖానిది మాత్రమేనే? అమె చూపుల అర్థం మాత్రమే తీసుకుని సంతోషిస్తాను అమె చేతులు నా చుట్టూ పెనవేసుకోవడం మాయాకల్పిత ఇంద్రజాలమైనా, నేను లక్ష్యం చెయ్యను. ఎందుకంటే ఆ మాయ దుర్లభం, అమూల్యం. దాంతోని మోసాన్ని తెలుసుకుని, చిరునవ్వు మరిచి పోతాను.

అమె హృదయం సంగతి వొదిలెయ్యి. హృదయమా, గానం వాస్తవమైతే అంతటితో తృప్తిపడు. మాటలు నమ్మరాని వైతేనేం, మాయలుచ్చే తరంగాలపై నాట్యమాడే కలప పువ్వువంటి లాపణ్యాన్ని అనుభవించు, దాని కింద ఏముంటేనేం గాక!

11.

ఊర్వశీ, నువ్వు తల్లివి కావు, పుత్రికవి కావు, వధువువీ కావు.

అమరలోక వాసుల్ని చకితుల్ని చేసే సమ్మోహన మూర్తినీవు.

పశువులు మందలకు తిరిగి వచ్చి నప్పుడు, అలిసిన పాదాలతో సంధ్య భూమిని కావలించు కున్న సమయాన, నువ్వు ఇంతో దీపాల్ని వెలిగించే గృహి

గవి కాపు. తత్తరపడే హృదయంతో, నీ పెదవులపైప
వలించే చిరునవ్వుతో, సంక్రమంతో, మధురమైన చీకటి
గడియలకోసం, ఎదురుచూస్తో నువ్వు ఏ పరిణయ తల్పాన్ని
చేరబోవు.

ఊర్వశీ, ఉషాదేవికి మల్లనే నీకూ
ముసుకులేదు, బెరుకు లేదు.

ఏ దుర్బరమైన వేదన నిన్ను
సృష్టించిందో, ఎవరు ఊహించగలరు?

ఒక చేత్తో జీవన పాత్రనీ, రెండో
చేత్తో విష పాత్రనీ ధరించి మొదటి వసంత ప్రథమ దివ
సాన నువ్వు మధనితవార్తి నించి పైకి లేచావు. మంత్ర
ముగ్ధుడైన శేషుడి వలె మత్తెక్కి భయంకర పారావారం
కన వెయ్యి పడగల్పి నీ పాదాల ముందు వుంచి పడుకుంది.

నీ నిర్మల భాసమాన ధృతి మల్లె
పువ్వు వలె ధవళంగా, నగ్నంగా సముద్ర పెనంలోంచి పైకి
లేచింది.

నువ్వు మొగ్గగా, పసిగా, బెరుకుగా
వుండే కాలం వుండేదా: అంతరహిత జవ్వనీ !

నీ వికసిత భయంకర పూర్ణత్వాన్ని
పగటి వెలుగు బహిర్గతం చేసిందాకా, పగడాల మీదా
ముత్యపు చిప్పల మీదా స్వప్నాకృతితో కడిలే ప్రాణులపై
మణుల వింత కాంతి సృత్యమాడే చోట, గాఢ నీల విభావరీ
భోరికలో నిద్రించావా?

అన్ని యుగాల్లో పురుషులందరూ
నిన్ను ఆరాధించారు, నిరంతర విభ్రమ విలాసిని!

నీ కడగంటి చూపుతో, యవ్వన
వేదనలో, లోకం స్పందిస్తోంది. నీ పాదాలముందు తన
తపః ఫలాన్ని అర్పిస్తాడు పరివ్రాజకుడు. నీ పరిమళ సమ
క్షం చుట్టూ కవుల గానాలు మూగుతాయి. నీ పాదాలు
నిర్లక్ష్యంగా హర్షంతో తేలిపోతో, పైడి మువ్వల రవకులతో,
పపనుడి హృదయాన్ని గాయం చేస్తాయి.

నూతన లయా వృత్తాన్ని ఆరాశం
లోకి విసురుతో నువ్వు దేవతలముందు నృత్యం చేసినప్పుడు,
ఊర్వశీ పృథ్వి కంపిస్తుంది. వత్ర తృణ శరత్ సస్యాలు
పూపిరితో నిండి పూగుతాయి. యతి ప్రాస బద్ధమైన ఉత్తుంగ
తరంగ సంక్షేభంతో పొంగుతుంది సముద్రం నక్షత్రాలు
ఆరాశంలోకి దూకుతాయి—

— నీ వక్షంపై లేచి పడే హారం
తెగి రాలిన మణులే ఆ నక్షత్రాలు. పురుషుల హృదయాల్లోని
రక్తం అల్లకల్లోలమై నృత్యం చేస్తుంది.

స్వర్గ నిద్ర శిఖరాల నువ్వు ప్రదమ
చలనానివి.

ఊర్వశీ ! నువ్వు పపనాన్ని
అకాంతితో పులకరింప చేస్తావు.

తన అగ్రువులతో ప్రపంచం, నీ
నిర్మలాంగాన్ని స్నాతకం చేస్తుంది.

ధరణి హృదయ రుధిర రక్తిమతో
నీ పాదాలు ఎర్రనైనాయి. వాంఛా వీచికా దోలాయమాన
పద్మంపైన నువ్వు వ్యూహరంగా నుంచుని వుంటావు.
తిరిగి, ఈశ్వరుడి కల్లోల స్వప్నం ఏ అంతులేని మనో
సీమలో ఆరాట పడుతుందో అక్కడ నువ్వు నిరంతరం,
వినోదిస్తావు.

13. నువ్వు నా ప్రేమని కోరావు. కాని
నీకు నా మీద ప్రేమ లేదు. అందుకని నా జీవితం నిన్ను
పట్టుకుని వేళ్ళాడుతోంది. నువ్వు తప్పించుకోవాలని పెనుగు
లాడిన కొద్దీ ఆ గొలుసు కొక్కాలు తర్కశూన్యమైనాయి.

నా నిరాశ నీకు భయంకరమైన
సహచారిగా తయారయింది. నీ నించి వచ్చే అల్పమైన
పరాలని గట్టిగా పట్టుకుని నిన్ను అశ్రు గుహంతరాళంలోకి
గుంజుతోంది.

నా స్వేచ్ఛని నువ్వు ధ్వంసం
చేశావు. పగిలిన దాని ముక్కలతో నీ కారాగారాన్ని
నిర్మించుకున్నావు.

18. సాయంకాలం నన్ను పిలుస్తోంది.
అంధకారాన్ని దాటడానికి, నీటి పోటుతో, చివరి బల్ల
కట్టులో వెళ్ళే వారి వెంట పోవాలనిపిస్తోంది.

ఇళ్ళకి వెళ్ళే వారు కొందరు.
దూరపు తీరాలకి పోయేవారు కొందరు. అందరూ నీటిమీద
ధైర్యంగా ప్రయాణమైన వారే.

నా ఇంటిని వదిలెను. పడవ
తప్పిపోయింది. రేవు దగ్గర వంటరిగా కూచున్నాను.

వేసవి గడిచి పోయింది. నా చలి
కాలపు పంట నాశనమయింది.

కొత్తగా పగలు ఉదయించినప్పుడు
వారిని పరిపూర్ణులను చేసేందుకై, పరాజితుల్ని పోగుచేసి,
అంధకారంలో, అశువుల్లో నాటే ప్రేమ కోసం నేను కాచు
కుని వున్నాను.

★

వ్యజిటివ్

రెండవ భాగము

వివిధ పుణ్యల మహత్తర మహిమా పఠి! విరివిగా విచ్చుకుపడే ప్రపంచంలో నువ్వు అంతరహిత వివిధ రూపాన్నితవై విలసిల్లుతున్నావు.

నీ తోవ అంతా వెలుగులతో మెరుస్తోంది. నీ స్పర్శ పుష్పాల కింద పులకరిస్తోంది. జీరాడే నక్షత్రాల మధ్య సుడిగుండాల నృత్యాల్ని రేపుతోంది. రంగురంగులుగా ఎన్నో స్వరాల గానం సంఖ్యాతీత ప్రపంచాల నించి ప్రతిధ్వనిస్తోంది.

వొంటగా, ఏకాంతంగా, ఒక్కదానివీ, అంత తెరీని ఆత్మ తోతుల్లో శాంతంగా వుంటావు నువ్వు. నీరవ, ఏకాంత శేజోమయీ! దీప్తి స్పందిత రూపిణి! ప్రణయ శాఖాంత వికసిత మృణాళిని!

9. చాలా దూరాన ప్రపంచాలకాంతిలో నడుస్తో, మనం ఎన్నడైన ముందు జన్మలో కలుసుకుంటే, నేను అదిరిపడి అగిపోతాననుకుంటాను.

అనాటి ప్రాతర్కాల నక్షత్రాలేనని నేను నీ కళ్ళని గుర్తించి, జ్ఞాపకం లేని పూర్వ జీవితపు సంధ్యాకాళ తారలని తెలుసుకుంటాను.

నీ ముఖంలోని ఇంద్రజాలమంతా దానిదే కాదనీ, జ్ఞాపకానికి అందని మన కలయిలో నా కళ్ళలో నివసించిన ఉదృత కాంతిని దొంగిలించి, తన జన్మని మరచి నా ప్రేమ నించి మర్మాన్ని తీసుకున్నాయనీ తెలుస్తుంది.

10. ప్రేయా! నీ వీణని కింద పెట్టినన్ను కావిలించుకోవడానికి నీ చేతులకి స్వేచ్ఛ నియ్యి.

నీ స్పర్శని దేహించలాలకి పొంగి పొర్లే నా హృదయానికి తీసుకు రానీ.

నీ మెడని వొంచి నీ ముఖాన్ని తిప్పుకోకు. చాలాకాలం మొగ్గలో బంధించిన పరిమళం వంటి నీ ముద్దుని నాకియ్యి.

అనవసరమైన మాటలతో ఈ నిమిషానికి ఊపిరి సలపకండా చెయ్యకు. తీరంలేని హర్షంలో మన ఆలోచనల నన్నిటిని పూడ్చేస్తో, మాన ప్రవాహంలో మన హృదయాన్ని స్పందించనీ.

11. ఈ ప్రపంచ ప్రవాహంలో కొట్టుకు రోతూ, దాని అనిత్య కటాక్ష విక్షణాల మధ్య పూగే సంధ్యాకుల్లో వొకణ్ణి అయినా, నువ్వు నన్ను నీ ప్రేమతో ప్రముఖుణ్ణి చేశావు.

ఏ కాలం వారైనా కవులు తమ కవితా నై వేద్యాన్ని ఎక్కడ అర్పిస్తారో, అమర ప్రేమికులు యుగయుగాలు ఒకరినొకరు ఏ పేర్లతో గుర్తిస్తారో అక్కడ నాకో స్థానాన్నిచ్చావు.

నా దేహం నీ లాలింపులతో ఎట్లా అమూల్యమయిందో గమనించక సంత వీధుల్లో ప్రజలు నన్ను రాసుకుపోతో వుంటారు. తన బింబంలో దేవతాగ్నిని భరిస్తో ఆదిత్యుడు ఎట్లా దేదీప్యమానంగా వెలుగుతాడో అట్లా నేను నీ ముద్దుల్ని నా హృదయంలో దాచుకుని ఎట్లా రేణోవంతుడనౌతున్నానో ప్రజలు గమనించారు.

19. మేము మొదట కలుసుకున్నప్పుడు గానంతో ధ్వనించింది నా హృదయం: “అనంతంగా దూరమైన ఆమె ఎప్పటికీ నీ పక్కనే ఉంది” అని.

ఆ గానం అగిపోయింది. ఎందుకంటే, నా ప్రయాంగన దగ్గరగానే వున్నదనే నమ్మకంతోకి నేను దిగడంపల్ల. ఆమె దూరాన ఎంతో దూరాన కూడా వున్నదని మరిచి పోవడంపల్ల.

రెండు ఆత్మల మధ్య వుండే అనంతత్వాన్ని గానం నింపుతోంది. మన దైనిక చర్యల మనక మూలాన దానికి ముసుకు పడ్డది. బెరుకుగా తొంగి చూసే ఎండాకాలపు రాత్రులలోని నీరవంతోంచి మృదు సమీకం గట్టి రహస్యాన్ని పైకి తీసుకు వచ్చినప్పుడు నా

పక్కమీద కూచుని, నా పక్కనే పడుకున్న ఆమెను
పోగొట్టుకున్నానని దుఃఖిస్తాను.

శాశ్వతత్వపు లయలో మేళవించే
వాక్కుల్ని తిరిగి ఆమె చెవులో పలకగల సమయం తిరిగి
నాకెప్పుడు కలుగుతుందా అని వ్యాకులపడతాను.

నా గీతమా! నీ బద్ధకం నించి
మేలుకో! మామూలుతనపు తెరను దించుకో. అక్కడ
దూరంగా వున్న ప్రేయురాలి దగ్గిరికి ఎగిరి వెళ్ళు. మొదటి
సందర్శనపు తీరని అశ్చర్యంలోకి వెళ్ళు.

మూడవ భాగము

4. సాయంత్రాలప్పుడు పశువుల్ని ఇళ్ళకి తోలుకు వచ్చిం తరవాత, వాళ్ళ కుటీరాల ముందు గడ్డిలో కూచుంటారు. కనపడకండా నువ్వు వాళ్ళ మధ్య వున్నావని తెలుసు. ప్రేమతో వాళ్ళు నీకిచ్చిన పేరుని వాళ్ళ పాటల్లో తిరిగి తిరిగి పలుకుతారు.

రాజుల కిరీటాలు ప్రకాశించి క్రింద పడిన నక్షత్రాలమల్లే రాలిపోతాయి. కాని పల్లె కుటీరాల మధ్య నిశ్శబ్దమైన చీకట్లో కూచుని నిన్ను ప్రేమించే హృదయాల నించి నీ పేరు గానమతో వుంటుంది. వాళ్ళ పేరు ఎక్కడా లిఖితం కాలేదు.

7. రమ్మనే నీలాకాశం పిలుపుకి తన జందానెత్తే అకుపచ్చని గడ్డి పరక సంతోషాన్ని పంచు కోవాలని ధరణి! ఎన్నిసార్లు నీ చుట్టూ నా ప్రాణం అల్లు కుందో!

నేను పుట్టకముందుయుగాలకిందపే నీవాణ్ని అయినట్టు తోచింది.

అందుకనే, పంటకి వచ్చే పరి కంకులమీద శరత్కాంతి నిగనిగలాడేటప్పుడు గడచిన కాలం నాకు జ్ఞాపకం వస్తో వుంటుంది. అప్పుడు నా

మనసు సర్వత్రా వ్యాపించి వుండేది. గట్టిగా మునుకుపడ్డ దూర కాలం నించి ప్రతిధ్వనించే చెలికాళ్ళ కంకాలు వింటున్నట్టు అనిపిస్తుంది. సాయంత్రమప్పుడు, పచ్చిర బయలు తోవల దుమ్ము రేపుతో పశువులు మందలకు చేరుకు నేప్పుడు గ్రామ కుటీరాల నించి లేచే పొగకన్న ఎత్తుగా చంద్రుడు ఉడయిస్తోవుండగా, జీవిత ప్రథమ ఉదయాస సంభవించిన గొప్ప వియోగంతో విచారగ్రస్తుణ్ణి అవుతాను.

8. ఆ రోజు నేను చేసిన పనులు నా మనసులో ఇంకా రొద పెడుతోనే వున్నాయి; సంధ్యా కాంతి ఎట్లా చీకట్లోకి దిగుతోందో గమనించకండా కూచు న్నాను. తటాలున చీకటి మీదుగా కాంతి కదిలి ఓ చేతి వేలు మల్లె నన్ను తాకింది.

నా తల ఎత్తాను. చిన్నపిల్ల చూపు మల్లె, అశ్చర్యంతో విప్పార చూసే చంద్రుడి దృష్టి చాలా సేపు నా కళ్ళని కట్టేసింది. నా కిటికి పక్కగా ఓ ప్రేమ లేఖ నా ముందు పడ్డట్టు అనిపించింది.

పేరులేని నక్షత్రాలుగా ఆమె ప్రేమ ప్రకటనవలె అంత గొప్పగా రాత్రివేళ కనపడని పువ్వుల మల్లె, పరిమళ వంతమైనదేదో ఒక ప్రత్యుత్తరం రాయాలని, అనాటినించి నా హృదయం పెనుగులాడుతోంది.

24. సాలె కబీరు, ఈశ్వరానుగ్రహాన్ని పొందిన మనిషి అని, మనుషులు మందులకోసం, మహత్యాళ కోసం అతని చుట్టూ మూగేవారు. అతనికి మాత్రం అది బాగా లేదు. అతని తక్కువ కులం అతన్ని ఇన్నాళ్ళూ

ఈయైన అగౌరవంతో అతన్ని రక్షించింది. తన వంటిది తనాన్ని మధురమైన పాటలతో, ఈశ్వర సాన్నిధ్యంతో నింపుకునేవాడు. తిరిగి తాను ప్రజల ఏవగింపులో మరుగు పడాలని ప్రార్థించాడు దైవాన్ని. కులహీనుడైన ఈ మనిషి కీర్తికి ఈర్ష్యపడి, మత పెద్దలు అతని దగ్గరికి ఒక వేశ్యను పంపారు, అతన్ని అవమానించాలనే వుద్దేశ్యంతో.

తను నేసిన బట్టల్ని అమ్ముకోడానికి అంగడి వీధికి వచ్చాడు కబీరు. ఆ వేశ్య అతని చేతిని పట్టుకుని “ననెందుకు వొదిలేశా”వని అతన్ని నిందించడం మొదలు పెట్టి అతని ఇంటికి వెంట వెళ్ళింది తనని అట్లా వొదిలెయ్యడానికి వీలులేదంటో. “అయిన తన ప్రకారమే మన వాంచల్ని తీరుస్తాడు ఈశ్వరుడు” అని కబీరు తనలో తాను అనుకున్నాడు.

త్వరలోనే ఆ స్త్రీ భయకంపితణ, అతని ముందు మోకరించి “నన్ను నా పాతకం నించి రక్షించు” అంది.

“నీ జీవితాన్ని ప్రభువు కాంతికి తెరు” అన్నాడు కబీరు.

కబీరు మగ్గం నేస్తో ఎప్పటి మల్లేనే పొదుకుంటున్నాడు. ఆ పాటలు ఆమె హృదయం నించి మాలిన్యాల్ని కడిగివేసి ఆమె మధురమైన కంఠంలో స్తాన మేర్పరుచుకున్నాయి.

ఒ రోజు, రాజు వినోదార్థంగా కబీర్నివోచ్చి తన ముందు పాదమని అజ్ఞాపించాడు. ఆ సాలె

అతను రానని తల వూయించాడు. కాని రాజదూత, పని కాకండా రాజు దగ్గరికి వెళ్ళడానికి జంకాడు.

రాజసభ ప్రవేశించినకవీరునిచూసి, రాజు, సభికులూ తెల్లబోయినారు. ఎందుకంటే, అతను వొంటరిగా రాలేదు. అతని వెంట ఆ స్త్రీ కూడా వుంది. కొంత మంది చిరునవ్వులు. కొందరు బొమలు ముడిచారు. కాని రాజు ఆ ముష్టివాడి సిగ్గులేని తెంపరితనానికి ఆగ్రహించాడు.

కవీరు తన ఇల్లు చేరుకున్నాడు, పరువు పోగొట్టుకొని. ఆ స్త్రీ అతని పాదాల ముందుపడి:

“నా కోసం నువ్వు ఎందుకు అంత అగౌరవడ్డావు. ప్రభూ నన్ను నా మురికి బతుకులోకి పోని య్యండి” అంది.

“అవమానితుడై వొచ్చా ర ని ఈశ్వరుణ్ణి నా నించి పొమ్మనగలనా?” అన్నాడు కవీరు. 27.

నదీ, సరోవరమూ కలిసే చోట అడివిలో కొంతమంది అప్పరసలు మారువేషంలో నివసిస్తున్నారని చెప్పుకునేవారు. వాళ్ళు మాయమైన తరవాతగాని, వారు అప్పరసలని తెలిసింది కాదు.

ఓ రాకుమారుడు ఆ అడివిలో నదీ, సరసూ కలిసే చోటికి వెళ్ళాడు. వొడ్డున కలవలు సృత్య మాడేట్లు తన కాళ్ళని అడిస్తో కూచున్న ఒక పల్లె పడుచుని చూశాడు.

“నాకు చెప్పు, నువ్వు ఏ దేవతవి?”

అని ఆమెని అడిగాడు.

ఆ ప్రశ్నని విని ఆ కన్యనవ్వింది.
ఆమె ఉల్లాసానికి కొండలు ప్రతిధ్వనించాయి.

ఆమె జలపాత హర్ష దేవకన్య
అనుకున్నాడు అతను.

తన కుమారుడు ఓ అప్పరసను
పెళ్ళి చేసుకున్నాడన్న వార్త రాజుకి తెలిసింది. గుర్రాల్ని,
నాకర్లనీ పంపివాళ్ళని ఇంటికి పిలిపించుకున్నాడు.

రాణి వధువుని చూసి అసహ్యంతో
తల తిప్పుకుంది. సిగ్గుతో రాకుమారి ముఖం ఎర్రబారింది.
అప్పరసలు బట్టలు వేసుకునేది ఇట్లానేనా? అని అడిగారు
దాసీ జనం.

రాకుమారుడు నెమ్మదిగా అన్నాడు,
“మాట్లాడకండి; నా అప్పరస మారువేషంలో వచ్చింది,
మన ఇంటికి” అని.

వార్షికోత్సవం నాడు రాణి కొడు-
కుతో “మన రాజ బంధువులంతా ఇంటి కోడల్ని చూడ
వస్తున్నారు. వారి అందరి ముందూ మనకి తలవంపులు
లేవొద్దని చెప్పు, నీ భార్యతో” అంది.

తన వధువుతో రాకుమారుడు
“నా ప్రేమ కోసమైనా, నా బంధువులకి నీ నిజ స్వరూపం
చూపించు” అన్నాడు. ఆ మాట విని ఆమె చాలాసేపు
మౌనంగా కూచుంది. చివరికి ఆమె తన అంగీకారాన్ని
సూచిస్తో తల వూయించింది. ఆమె చెంపల మీదనించి కన్నీళ్లు
కారుతున్నాయి.

నిండు చంద్రుడు ఆకాశాన వెలుగు

తున్నాడు. రాకుమారుడు పెళ్ళి బట్టలతో ముస్తాబై, పెళ్ళి
మాతురు గదిలోకి వెళ్ళాడు.

ఆ గదిలో ఎవరూ లేరు. కిటికీలోంచి
వెన్నెల రేఖ వొకటి పర్యంకానికి అడ్డంగా పరుచుకుని
వుంది.

రాజు దంపతులతో రాజబంధువు
లందరూ, తోసుకుంటో ప్రవేశించారు గదిలోకి. రాకుమా
రుడు గది గుమ్మం దగ్గర నుంచుని వున్నాడు.

అందరూ అడిగారు “వీడి, అప్పర
పడుపు” అని.

“తానెవరో మీకు తెలపాలని ఇంక
కనపడకండా మాయమయింది” అన్నాడు వరుడు.

33. ఈ అంబర అగాధ శాంతిని అనుభ
విస్తున్నాయి నా కళ్లు.

సూర్య శాంతితో నింపుకోడానికి
పాత్రం వలె తన పత్రాల్ని పైకెత్తి పట్టుకునే వృక్షానుభూతి
నాలో మెదులుతోంది.

పచ్చిక మీద నించి, ఎండలో పైకి
లేచే వెచ్చని విశ్వాసం మల్లే నా మనసులో ఒక అలోచన
పైకి లేస్తోంది. కొట్టుకునే నీటి గలగలతోనూ, పల్లె బాటల్లోని
అలిసిన మారుతపు నిట్టూర్పులతోనూ మిళిత మౌతుంది—
ఈ ప్రపంచ జీవిత సంపూర్ణత్వంతో కలిసి జీవించానని,
నా ప్రేమనూ, విచారాన్నీ దానికి ఇచ్చాననే అలోచన
నాకు తృప్తినిస్తుంది.

చి వ రి

కా న్క

ఇది చలం చివరి

ప్రేమ కాన్క.

తనను పరవసింప చేసిన

టాగూర్ కవితా సౌందర్యాన్ని

తెలుగు సారస్వత ప్రేయులకు

అందివ్వాలనే

ఆశతో, ఆకాంక్షతో

అవాఙ్మయ ప్రేమతో

చేయి కదల్చలేక పోతున్నా

అరోగ్యం హతం చేస్తున్నా

త్రిష్టారావుకి చెప్పి చేయించిన

చలం

చివరి కాన్క

ఇది.

మీరు బాధించినా, వేధించినా

వెలి వేసినా బలి చేసినా

ఏం చేసినా

సర్వాన్ని మరిచి, క్షమించి

తన నిర్మల హృదయ విశాలత్వంతో

ఆ కవితా సౌరభాన్ని

సంతసంతో సమర్పిస్తోన్న

చలం

చివరి కాన్క

ఇది.

కవిత్వం సౌందర్యం, సౌరభం,

విశాలత్వం, దయ చూపడం, తెలిసిన జ్ఞానాన్ని అందరికీ

అందివ్వాలని తపన పడడం, అర్తులని అహ్లాద పరచడం,

దీనులకి సాయ పడడం—

ఇవన్నీ అసపసరంగా

అర్థరహితంగా అవివేకంగా ఉన్నాడంగా భావించే

ఈ ధూర్త లోకానికిది

చలం చివరి కాన్క.

ఈ ధరణీతల సుకుమార శాద్యలాన్ని

అరుణోదయ కాంతిరేఖా విలాసాన్ని

ఆకాశ గాఢ నీలాన్ని

అరుణాచల సౌందర్యాన్ని
 మల్లెల మృదు పరిమళాన్ని
 మాలతీ మధుర సుగంధాన్ని
 మందాకినీ సలిలాల్ని
 హేమ దిందు సందోహాన్ని
 పక్షిల కిల కిలా రావాన్ని
 సుందర సందన వనాన్ని
 మయూర నృత్యాన్ని
 మధుర మకరంద మందారాల్ని
 గొల్ల వాళ్ళ పిల్లల గోవి అల్లరి రాగాల్ని
 రావి లేచిగుళ్ళ తళ తళల్ని
 శిశు దరహాసాల్ని
 దూకుతోన్న జలపాతాల్ని
 నెలమేటి గలగలల్ని
 కోయిల సోమరి కూని రాగాల్ని
 మధువ ఝంకార నాదాల్ని
 అడవి జాజుల పరిమళాల్ని
 కొలను గట్టున మెరిసే చిన్న గడ్డి పువ్వుల్ని
 ఏటివార ఎండలో మెరిసే ఇసుక తిన్నెల్ని
 మలయ మారుతాల్ని
 లేపచ్చిక బయళ్ళని

తెల్లగొర్రె మందల్ని

అస్తమయ రాగ రంజిత సంధ్యలోతుల్ని

పున్నమి వెన్నెల చల్లదనాన్ని—

విస్మరించి

ధనం, కీర్తి మర్యాద సాంప్రదాయం

అంధ విశ్వాసాలతో ఉన్మత్తులయిన

మిమ్ము చూసి

భవించలేక వేదనతో

ఆవేదనతో రోదనతో

“లలనా, ఈ లోకమింతే!” అని

హృదయాంతరాళం లోంచి

అక్రోశించిన

చలం

చివరి కాన్క

ఇది.

ప్రేమించే వారికి, శ్లాఘించే వారికి

ద్వేషించే వారికి, దూషించే వారికి

అబ్బులేకి, అధికులకి

సౌందర్యార్థకులకి, అంధులకి

సారస్వతాభిమానులకి

కవులకి, కళాప్రపూర్నులకి

గాయక సారవృథాములకి

విమర్శనాగ్రేసరులకి

బాధించే వారికి, తోధించే వారికి

శ్కాండల్స్ ప్రచారం చేసే స్కాండల్స్ కి

అధికార మదాంధతతో విర్రవీగే

ఉత్తర వీర కుమారులకి

జాతి, మత, కుల భేదాలతో

కుళ్ళి కంపు కొడుతున్న వారికి

సర్వజ్ఞుల మనుకునే సంపాదకులకి

సంసారమే సర్వస్వమనుకునే సర్వమంగళులకి

అకాశ రాకాసులకి

ముద్రణా రాక్షసులకి

రచయితల రక్తంతో నితితే పబ్లిషర్స్ కి

శవ సాహిత్య పతితలకి

సన్మానాల స్త్రోత్ర పాతకులకి

విషవృక్ష లతలకి

మదోన్మత్తులకి

సారస్వతాధి నేతలకి

వికటాట్టహాస నట సామ్రాట్టులకి

వికృత నర్తకులకి

అశ్లీల జనిత మాయా చలన చిత్ర

కళాకారులకి, ఆరాధకులకి

పతితలకి, పురుష పంచిత వనితలకి

సవ నాగరికతా నంగి నారీమణులకి

జ్ఞానానందులకి, రామానందులకి

రమానందులకి, భ్రమానందులకి

యోగానందులకి, భోగానందులకి

దొంగభక్తులకి, దొంగభక్త పరాధీనులకి

భజనపరులకి, మానసోల్లాసులకి

మనో జనిత ఆత్మసాక్షాత్కార పంచకులకి

విధి పంచితలకి

మమ్మి, దాడిలకి

చేబీ, బాబులకి

అందరికి

ఇది

చలం చివరి ప్రేమ కాన్క.

జీరాదే తన తల్లి చీర కుచ్చెళ్ళు

పట్టుకుని చొంగ కారుస్తో, పారవశ్యంతో

కన్న కమనీయ కలల్ని కాల రాచిన మీమా—

కవితా సౌందర్య రసాస్వాదనాంధులై

విమర్శ పేరున వెర్రి కేకతేసిన మీమా—

ఇది చలం

చివరి కాన్క.

పక్క మీంచి లేవలేని పసి తనంతో

మీ అడరాభిమానాలతో నీరసించి, కలం అలల మహా సౌంద

ర్యంలోకి క్రమంగా కరిగి పోతున్న కవితామూర్తి చలం

చివరి కాన్క ఇది.

ఈ చివరి ప్రేమ కాన్కని

మీరు తృణీకరించినా

నిరాకరించినా, నిరసించినా

నిరాదరించినా, నిర్లక్ష్యం చేసినా

నిర్ణయగా చూసినా

నిర్దిష్టంగా పూరుకున్నా

ఈ అవనీ తలంలో ఏ మూలో

సౌందర్యానికి కన్ను తెరిచి

“కాస్క” కోసం

ఏ కొండరో కలలు కంటున్నారనే

ఆశతో, ఆకాంక్షతో

అనిర్వచనీయానందంతో

“ఇది నా చివరి మాన్యుస్క్రిప్టు

దీన్ని అందంగా అచ్చువేయండి” అని

ఎక్కడో పుట్టి

ఎలాగో పెరిగి

ఇంటా, బయటా

అప్రయోజకులుగా, అసమర్థులుగా

నిస్సహాయులుగా, నిరర్థకులుగా

నిర్దనులుగా, అవివేకులుగా

అమర కీర్తి నార్జించుకున్న—

ఏ విధి వల్లనో ప్రారణం వల్లనో

శాపం వల్లనో

ఈశ్వరానుగ్రహం వల్లనో

చలాన్ని చదివి

ఏ శత సహస్రాంశమో అర్థం చేసుకుని

భగవాన్ శ్రీ రమణ మహర్షి
 పాదాల ముందు మోకరిల్లిన చలాన్ని
 సమీపించి, దగ్గిరై సౌందర్యారాధకుడిగా
 కవిగా, తాత్వికుడిగా, సత్యాన్వేషిగా
 ఆత్మీయుడిగా "నాన్న"గా
 భావించి ప్రేమించే, ఆరాధించే
 మమ్మల్ని: ఉత్సాహపరిచి
 చేయించి ఇస్తోన్న
 చలం

చివరి

కాన్న

ఇది.

ఇది మీకూ, మాకూ

చివరి కాన్న.

ఇది అందరికీ చలం

చివరి

ప్రేమ కాన్న.

★

కురంగేశ్వర్

వెంకటేశ్వర్లు

కృష్ణారావు